Масса а мехкашкара пролетареш, вlашarlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ»). Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

№ 3 (5100). | ЕРА, 5 январь 1972 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадуьл 1923 шера денз

Пхе шера план — ханал хьалха

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Дlадахна шера дийнахь толамаш кхьахта хьегайт «Малгобекнефть» НГДУ коллективо шен шера план ханал хьалха кхочушъйргхилар. Шера планал совгlа 7,5 эзар тонн мехкдаьттен 10,6 миллион кубически метр газ бохкхаш чаккхдайккхар ю ю шу. Хьалхалакхена мехкадаьттагеш газаш дlабоды мах лохбарех, планал совгlа продукцин реализацин арах дукхьал 11 бетта шеча хьалхахаш дlаьвал совгlа 341 эзар сом пайда бур.

Бlубенна дlадоладьъд тха управлене мехкдаьттахоша кердо шу ь. Хlаиддехьа планал совгlа бlаьш тоннаш мехкдаьтта дахкхад. Социалистически яхье хьалха лаьт ш. Тебоеан Албогачевш керте лаьтташ цхьоалгlеча кхоадагlеча районан инженерно-технологически службан коллективаш.

С. ВАРЛАМОВ, «Малгобекнефть» НГДУ [illegible]

* * *

Грозненски ремонтно - механически завода болхлоша дика къахьегаца толамаш дохьуш кхиатlетаргlа. Продукцин реализаци арахь хьалхарча шера плани тlайна декхарш тlехкхочуш а хьалхал совгlа цар махьал кхехкар 23 эзар сома мехьал продукци. Планал совгlа арахйна турбобураш, насосаш, вертлюгаш, кхийола продукци 35 эзар сома мехьал я. Уж толамаш доьхкча социалистически яхье хьалха ю ш, Петренко, Хажиев, Мирчев керте лаьтташ шоай кхайтабеннар. Уьх бетта хьалхарча 4 дей задание а дика тlехкхочашъйана цар.

З. ДОШУХАНОВА.

* * *

Шера планал совгlа 12 эзар тонн мехкадаьттан 15 миллион кубически метр газ гартта [illegible] чаккхдьаьккхар «Горскнефть» НГДУ коллективо дlадала шу. Планал совгlа пачхьалкхена 260 эзар сом пайда бур ю. Уьх шера хьалхарча деношка а заданен совгlа иттам тоннаш «Іаьрта доьшу» дахкхад управлене мехкдаьттахоша. Массаза сайна хьоенди толар а Милодоров Виктори, Данилов Евгений Мит[illegible]...

...рефонович шера лаьтташ хьаьдагlочех шоллагlчех районан инженерно - технологически службан коллективаш.

Е. ИВАКИНА, тха штатан йоцц корр.

* * *

Вай мехкарча дукхьача меттигашна дlасбеді Грозненски «Электроприбор» завода коллективо арахеза электрографически машинаш, шарикови авторучкаш. Уж чlоагlа хоьтташ дика дlахьехаш я. Потребителий хьаштам кхочушдара тlаrlертта къоесам лаьттабеча завода болхлоша дlадаьккча шера заданел совгlа бlаь эзар сома мехьал продукци арахйбар. Пачхьалкхенга пландаь совгlа кхьхар 274 эзар сом мах боле тайп-тайпара продукци. Белгальдешеш дика къахьегаш я цига Гребнева Нина Петровна керте лаьтта шоллагlча цеха коллектив.

Кердача шера а хlара дешо задание 105—106 процент кхочашъйо завода коллектив.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

* * *

Дика дlадоладьъд пятилетаа шоллагlа шу Старогрозненски бурутехара балхий управлене бурудетта мастер Черников Григорий Денисович керте лаьттача бригадй. Январа хьалхарча кхаь дей задани кхеза тlехкхочаш а оаш № 90 йолча скважинана 93 метр бурув техад цар. Кердa социалистически декхараш тlа а ийна шера план ханал хьалха кхочашъйара чlоагlа дьйнар вlдешш хьаьхегаш ба буруваьттараш.

Л. МОИСЕЕВ.

* * *

Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхочашъйара хьа дlайоланьрам шоаш хиларга хьежжа дика чаккдаьккхар 1971 шу «Старогрозненефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Шера планал совгlа 40 эзар тонн совгlа мехкдаьтта даьккхар цар, заданел совгlа хьахиа газ 32,5 эзар кубически метр гартта а. Дукхьал 11 бетта пачхьалкхена планал совгlа 315 эзар сом пайда бяьб. Уьх шера а заданел совгlа хlаьзделъ иттам тоннаш мехкдаьтта даьккхад управлене коллективо. Хьинара къахьегарна белгальйнай цига Ю. П. Пересунько керте лаьттача № 4 йолча районан инженерно-технологически службан коллектив.

А. ФОМЕНКО, «Старогрозненефть» НГДУ плановой отдела экономист.

* * *

Къахьтта дика къахьегама толамаш довх ухх шера «Октябрьнефть» НГДУ коллективо. Уьх бетта хьалхарча 4 дийнахь мехкдаьтта дааккхара ахе дей задание кхочашъйой ю. Дlабахача декабрь бетта 4 дийнахь даьккхачул 53 тонн дукхаrlа мехкдаьтта даьккхад цу управлене. Къахьегама толамаш ди тlехь сеэлоахаш боьл беш г ш. Цатуров, Хаваев, Далагов керте лаьттача районан инженерно - технологически службан коллективаш.

М. ЛЕВИН.

АКТИВ—ПАРТОРГАНИЗАЦЕ КОГ ГlОРТОЛГА

Юкъайерча партийни организацей лоарlама денат дlахо айдарах йола КПСС XXIV съезда решенеш кхочашъяра тlаберзабь беча балха юкъе эггара лоарlамеча гlулакхех цаl да кхаш коллективе дежа вlаштlехкъыньнен чlоагlен актив хьаьлга. Эггара къалка коммунисташ, массови организацей активисташ ба партеи правительстван планаш неха дlабезийтараш, уж кхочашъяра къахьегамхой оарцагlбоехараш, царна юкъе дениа организаторски кхетамен болх береш. Цудукъа чlоагlа лоарlама да церех хlаьнехар дика идейно-политически закалка йолаш, инициатива йолаш, кхочамбоацареща тlаrlертта къоесам лоаттабеш, доаrlар дикза шийтара а, цуй новкъосташкара а хьедехаш хилийтар.

Вай республике хlаьнга яц хьинар долей бертгlийнан активаш йоцу коллективаш. Шоашта хьалхашка лаьттача декхарах дика лоарlама я город Грозни[illegible] производственно - товарни кентара, локомотивни депо, «Чечнигстройтрансе», Шелковской районе «Коминтерн», Сунженски районе Кирова цlерагlча колхозий, Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза парторганизацей активаш. Шоай коллективашта авангарди лоарlам кхокхаьбеш йола шоа муrlарерчар членнаша хьал а лоаден тlаййца социалистически декхараш кхочашдара шерра ях йоарьаш, производстве эффективности къахьегама веса[illegible] лакхъара дешаш дени шоай теркама хlаа лоаттаду, къахьегамхой идейно-политически бовреш лакхбара миттады эргабоахам тоам, производстве дисциплине чlоагlъе. Цар активаш партерча дайхье общественни балхаш дера ва йоалаш балча хьаьа латтача къахьегамхой лаьт. Цудукъа актуа бовош чаккхдьаккхд цар пятилетка хьалхара шу а. Производстве задании кхочашъяра ерра шу хьаlкхачелнлена репортхи делаб цар.

Парте дени йоахаа ю актива дени вакара хьалхашка уьттаду чоанхеше гlулакхна хийса къоестадара бохъонца юйчъиена хилийтара. Вай дукхагlйолча партийни, комсомольски, профсоюзни организацей активисташ, институташка техникумашка дийша беша а заочно дешаш ба. Цар организатори а, идейни а бовран лакхбоа дукха мероприятеш чакхйоах парте горкомаша, райкомашка, парткомашка. Уьх тlехкарча хана Грозненски горкома сайранорча марксизма-ленинизма университета партийно бовраш серий актива массови организацеш[illegible] активисташна а дешийтар дукха керда факультетаьш отделенеш хьайийлай. Хlаьта цу университета финансаш а я кlаьна бейт беш КПСС Гудермеса горкомео Шаьла районаш.

Ший активаш беш беле бохк дикха тасбеш парте Грозненски горадской комитето. Кест-кеста ухкаш церца тайп-тайнарча демашта хетаьв инструктаж ю. Хьалха цу тайпара инструктаж берригa активисташ цхьан вlашагlа техь йора, хlаьз цар балха декхарашка хьежжа шо-шоаш вlашагlа ботташ ю уж. КПСС Заводской райкома активаш новкъостала вlашагlъехха массаьара комиссешаш семинараш я. Экономике проблемашта, партийно-массови балх вlаштlехьбаккхара хетаьь тайп-тайпара Iилма-практически конференцеш ю.

Бехьда, парте цхьабlолча райкомашка, партийни комитеташка шоай актива балх дикагlа вlаштlехьбаккхара йоагlаш йола терко йиц. Шоай активисташ каст-каста балха тlера а боахаш геттара дукха тайп-тайпарен вlашй тара йолах собранеш совещанеш ю. Из ишта хила а дагlа партийни, профсоюзни, комсомольски организацей района, города масштабагlа оттаьь цу тайпарча мероприятий перспективни план ца хуле.

Чlоагlа лоарlама гlулакх да общественни балха тlа активисташ нийса дlахьожабар. Декхар тlадуллаш тарал бе беза хlара не дешара а, идейни а боарам, балха опыт, из хlаьнах ча йоалаш хилар, шийна тlадилла гlуллакх цунна дезаш да-дац.

Къахьегамхой массови организацеша — моттигарча Советашка, профсоюзашка, комсомолашка, шиi мукъахьарча общественни бола беш дукха коммунисташ ба. Партийни организацеш декхаройла я шоашта тlадиллача гlуллакхах бола цар бахктокхам лахбе, тlахьхе йиш кургъал цу общественни организацей балха ю йола партийни хьавен чlоагlъе.

Дукха активисташ ба КПСС горкомий, райкомий, обкома, цашта кулгадеча къеча органий членашка хержа. Наьсьаш дийнаа дукхьал заседанешка кхайрал совгlа шоаш беча организаторски кхетамен балха уж нах юкъе ца озаш. Из нийса дац. Цар ма дlахкхоачаргбола дезиареш тlа а дехкаш массешца болх бе Iомабе беза уж.

Семинарашка, школашка шоай дешаш балха опыта лакхьара балх хержа болх беш бола активисташ, эггара чlоагlагlа уж Iомабер вехарн дение цар леладу гlуллакхаш да. Цудукъа чlоагlа лоарlаме да кхикхьа царна эшаш дола новкъостал дар. Из царна дикагlа лоаттадара ийле ше хила еза райкомаш, партиймаш. Активистий хьинар айдара, цар шоай балхацара бахктокхам айбара хьттуа кулийташ хlаьна да бюрошка, комитетий заседанешка цар отчеташа ладугlар. Цар балха хlоарга вняме а ши дикача опытах массане пайда эцаргбола гlулакх Iелаиде дезе.

Актива йоацаш цхьанкхе предприяти, учреждени яц. Цхьа бола болаш цар шоай бола вlаштlехьбаккхарах тайша куртдае моллагlча пялентина балха толамца КПСС XXIV съезда решенеш цар хьттуа бохьаш кхочашъьелге.

Грозненски семтир - экспериментальни завода иттам белхлой ба ухх шера шоллагlча ах шера хотах къахьегаш. Царна юкъе хьалха лаьттачарна ва коммунистически къахьегама ударник регулировщик Брикунов Александр Гаврилович. Массахьа балха гоьала Iомадьаь цо. Наладчика болх а да ка бу.

СУРТА ТlА: регулировщик А. Брикунов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЧlОАГlА КЪОАБАЛЪЯЬ ТlАЙИЙЦАР

Ухх деношка республике КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогаш цунна дуьзаденна районии партийни организацеяша хьалхашна лаьтта декхараш дувцаш партийни активий собранеш чакхьина.

Цу собранешка дакъа лоаццаршна массаьа рабоа а ваьлаш хьалхара вай мехкарча къахьегамхой дахара хьал тоадаре, халкъашта юкъара машар чlоагlбара Коммунистически партеи Советски правительстван йоаьду практически гlулакхаш. КПСС, ноябрьски Пленума тlабиьнча СССР Лаккхехьарча Совета тlайнйачен кердача программа чlоагlа раьза болга хьа а кхайкадеш шоай коллективаш цlерагlа республика коммунисташа дош ду парте Центральни Комитета нйсагlча пятилетка заданеш толамца кхочашъергхиларах.

АЧХОЙ-МАРТАН

Ухх деношка Ачхой - Мартана района партийно - бохзама активе собрани хилар. «КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогехи районе партийни организацие декхарехь» доклад йир цига республика Лаккхехьарча Совета Президиума председатела К. И. Озиева.

Ачхой - Мартана района коммунисташа дег тlара къоабалъю КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш Актива собрани пренеш къамаьл даьча «Самашкинский» совхоза директора С. Дышниева, консерви завода партбюро секретара С. Дубаева, «Новосельский» совхоза агронома М. Дзейтова, Ачхой - Мартанерча № 2 йолча бараl шерарча школа хьехархочо Ж. Магомадовас, кхычар белгалдаьккхар КПСС ЦК ноябрьски Пленума документаштеи СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагlча сесса тlайнйача пхе шера планах долча Закона тlеи парте XXIV съездо белгальдаьь никьа хьал тоадара программа кхочашъяра тlаерваь хилар.

Ноябрьски Пленум хиначул тlехьагlа района предприятешка, совхозашка, учрежденешка хиначa собранешка къахьегамхоша хьахийкалар КПСС ЦК, цуй Политбюрос ухх тlехкхьарча хана халкъашта юкъера машари доттагlала чlоагlдеш беъ болх шоаш беркате лоаргlалтеш иабарра хьалоовдилгеи.

Партийни актива собрание ухьа барт болаш тlайнйача резолюце тlа дlаяздар района коммунисташа, берригча къахьегамхоша шоай мукlараш КПСС ЦК-ана гонахьа ихм а чlоагlагlа кхотадергдолга, парте XXIV съезда исторически решенеш, пятилетка задани кхочашъеча керда котаодаш йоаларгйолга.

Актива балха юкъе дакъа доаццаш вар КПСС Обкома отдела заведующи бюро члени В. В. Варлашкин.

СУНЖЕНСКИ РАЙОН

Самардийнахь ухказа чакхьийна партийни актива собрани.

«КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогехи района партийни организацие декхарехь» доклад йир парте Нохч-Гlалгlай обкома секретара М. А. Дерохова.

Преных къамаьлаш иаьча коммунисташа хьаххайкадно КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш шоай даггара йолга. Политически къахьегамен хьинар айдена болх беш ба района къахьегамхой, цар - гlаrlертта къоесам лоаттабу производстве, эффективность айара. Къахьегама оаьсарле лакхъара, Хlаьна 1972 шера лаьрхlа керда лакха социалистически декхараш тlаьнди 64 тийна промышлени предприятий болхлой, колхозий кхий лелаедараш формай болхлой. Уж тlолецца кхочашдара, хьалха лаьттача опытах, производстве резервех бизза пайда эца безилга, шерга социалистически яхь йоаrlоле ваьнга белгалдаьккхар собрание.

Массаьа а рабоа а войий тlаийначa резолюце тlа йоах: «Района къахьегамхой КПСС ЦК политически линеча практически гlулакхаштеи чlоагlа раьза а ба. КПСС XXIV съезда решенеш кхочашъяра шоай ниj хьжбергболаш а бац».

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОН

Укказа чакхьийнача района партийни актива собране КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогехи районни партийни организацие декхарехи дола дош дийцаю.

Собрание тулбоенкарашта лоаьrlар КПСС Нохч - Гlалгlай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина цу хьакъехьарча дийладега.

Гудермеса района коммунисташа дог лаьза цолеш хьаллоиш КПСС ЦК ноябрьски Пленума сешенеш. Цу решенеша чlоагlа дегаш айдаь къахьегаш бола района предприятий совхозий болхлой, колхозной пятилетка шоллагlча шера чу а бенна тlехдаьна толамаш довхеш ба. Цар дика кхетаду шоллагlча пятилетке йоакха вахара хьал тоадара парте чlоагlъь программа толамца кхочашъела шоай шоаш балха хьоккхамех района долга. Района къахьегамхой чlоагlа раьза ба КПСС ЦК, цуй Политбюрос халкъашта юкъера доттагlала машари вlашагlбоад лелайтар дукхийча гlулакхашта.

Массаьа раьза а долаш актива собране тlайнйачa резолюце тlа белгалдир района предприятей, болхамий, учрежденей коллективаша а хlара къахьегамхо а парте чурча вахьовеи политикана чlоагlа раьза йолга, КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхочашъяра творчески шоашкара инициатива гойташ къахьегаргдолга.

МАЛГlАБЕКА РАЙОН

Коммунистически партеи Советски правительстван чурча вахьаьрча политика шоай къахьегамхоша дег гlара къоабалъелга, пятилетке заданеш кхочашъяра уж иааи хьахьара кходергдоашш болга — из маlан долаш дар ухха ю самардийнахь партийни актива вlашагlкхийтта района коммунисташа дийнадьо.

Цига гlулакхехьараша къамаьлна доклад йир республика облсовпрофа председатель, КПСС обкома бюро члена О. С. Белиева.

Преных къамаьлаш даьча парте Малгlабека горкома хьалхарча секретара Д. П. Саньков, «Малгобекнефть» НГДУ начальника С. А. Плиева, бурувалттьа балхий управлене механика А. Х. Чиллиева. «Ингушский» совхоза дояра А. Картошкас, «Алханчуртский» совхоза парткома секретара Н. М. Барахоева, иштта кхычар белгалдаьккхар КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш шоашта чlоагlа лоарlаме хеталгеи уж кхочашъяра шоай дерригa деналл урдоттадарь къахьегаргдолга.

Актива собране тlайнйача резолюце тlа белгалдир района къахьегамхоша КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш чlоагlа къоабалъь тlайнйцалгеи КПСС XXIV съезда решенеш кхочашъечa шоаш хьинаре дакъа лоаццаргдолгеи.

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОН

Самардийнахь Грозненски района 1-ча Мая цlерагlча колхозе клубе районни партийни организаце актива собрани хилар.

«КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогехи районни партийни организаце декхарехи» доклад йир цига КПСС обкома шоллагlча секретара М. Ш. Баматгиреева.

КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш, СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагlча сесса материалаш тlерарча терхаш тlабехийта Iоиваш хьоай района къахьегамхой, цар уж дег тlара къоабал а ю. КПСС Центральни Комитета чурча арахьбраш политика машари доттагlалл чlоагlдара, ваьвзаь a, хаш дуйцар укказа къамаьл даьча бовлахьосташа. Махка хил хьы а чlоагlбара, цуй сий лакхдара района колтабахама къахьегамхоша шоай гонзал, ина тlабокхатаргхилахьа парте обкома теша белар цар. Иштта дийна ухказа района кхеш лелидерашен, хьайбеш лелидерашен дlадахача шера дахкача толамех, балхахарча кхочашбоацарех, уж дlадахарa да доареш.

Района партактива собране хьинараша массаьа раьза а волаш социаш тlайнйар. Цу тlа белгалдаьккхар КПСС Центральни Комитета ноябрьски Пленума решенеш СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагlча сесси тlайнйача законашта дола Закона района къахьегамхоши дешлоаца а КПСС XXIV съезда решенеш кхочашъяра цар шоай беррига ниа тlабахийта къахьегаргхилар а.

Актива собрани чакхйоалаш шоллагlча пятилетка хьалхарча шера план дика кхоадерахи ю пачхьалкхенга доккхара план тlехкхочашъйрахи Грозненски района къахьегамхоша РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-ен карара доаьра тlа Ше байракх дlаелар КПСС обкома шоллагlча секретара нох. М. Ш. Баматгиреева.

ЛЕНИНСКИ РАЙОН

Укказа хиина партийни актива собрани КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогашта цунца дуьзаденнача Ленински района партийни организаце декхараштех хетаь яр.

Цу лаьцна доклад йир цига КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Ф. Я. Правенька.

Докладчико а преных къамаьлаш даьраша а белгалдаьккхар района промышлени предприятей, учрежденей къахьегамхой КПСС ЦК ноябрьски Пленуме СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагlча сессе материалаш чlоагlа дегаш айдаь къахьегаш хилар. Бlарча чаьйнача района тlехкхочашъьй пятилетка хьалхарча шера промышлени продукци арахьара, дийна реализаци яра а план.

Преных къамаьлаш даьча «Красный молот» завода парткома секретара Ю. В. Кузнецова, Нохч-Гlалгlай гlишлошьеча управлене № 4 йолча СМУ каменщика, Социалистически Къахьегама Турпала Хаджиев Шамсудина. Грозненски ремонтно-механически завода директора А. Н. Саралиевхьа, швейно-производственни объединене парткома секретара В. А. Сергиенкос, кхычар шоай коллективий цlерагlа собране хьаккхайкадно парте чурчен арахьарчен политикана къахьегамхой чlоагlа раьза хилар, пхе шера заданеш кхочашъяра теппаш хьа а лакхьь уж къахьегаргдолаш болга.

Актива собрание тlайнйача резолюце тlа белгалдаьккхар Ленински района коммунисташа, къахьегамхоша КПСС ноябрьски Пленума решенеш ерригачa, маьара а къобалъь шоай дlахо дезача гlулакхий программа санна тlайнйалга а уж кхочашъяра къахьегамхой оарцагlбахаргбола а.

ХЬАЙИЙЛЛАЙ КЕРДА СЧЕТ

Дикача къахьегама толамашца дlадоладаьд пятилетка шоллагlа шу Грозненски локомотивни депо машинисташа. Ухх шера дьайнарча кхаь дийнахь цар дlа-юхa ийгай итташ высадкорски боле муьх тlаболеи поезде. Царех 16 беза муьь тlаболаш я. Царица тепловоза машинисташа нормал совгlа дlа-юхa бихьаь халкъа боахама муьь 10 эзар тонн гартта ба. Хlара дийнахьмасехк беза муьь тlабола поезд арайовлад Грозни машенвлаьхьа станцира. Ухх деношка цу тайпара беза муьь тlабола поезд а кийца дlабахар машинист Кирилькин Георгий, цун гlонча Барвегов Владимира. Цхьа сахьати 22 минути тlехькхосаш яр из поезд шерга хьакхаьчача хана. Планал совгlа 522 тонн халкъа боахама муьь кийца йоад из поезд шоай графикагlа Артезиан яхача станце дlакхачийтар цар.

Иштта дика рейсаш ю ухх шера хьалхарча деношка тепловоза машиниста Потапов Васили, цун гlонча Чувалов Петра. 1100 тонн планал совгlа муьь тlабола поезд шоай ханнаьа яхача дlакхачийтар цар. Иштта беза муьь тlабола поезд Артезиан яхача станце графика хьалха дlакхачийтар тепловоза машиниста нох. Коржа. Цо заданел совгlа дlабихьаь муьь эзар тонн яр. Шоай новкъостанта дьоххам телаш ухх шера хьинаре къахьегаш ба тепловозий машинисташ ш. Колпаков, Емеленко, Мульченко, кхыбараш. Уж толамий кхы дол ца долийташ чаккхаккхa лерхl цар ер шу.

Г. АНОХОВ.

ТХО ХЬОЦА ДА, ВЬЕТНАМ

Доналургдоенаш доттагlаа да советски вьетнамски халкъашта юкъера хар. Цудукъа чlоагlа эгlазало чуссар вай къахьегамхой деташка Вьетнамски Демократически республико доазон тlа юха а США лаване бомбаш чуттеe йолайча. Цу хьакъе Советски правительства залаваш а ийй. Цу тlа хоадамболаш хьегойт вьетнамски дош машарна къоестада кийча да тхо яхаш американски кулгалхоша ду къамаьлаш дуьен общественность Iедаара деш эхага.

Цу деша хетаь йоакха митинг хилар селхан Грозненски химкомбайнате. Цхьанкха тlехь шоллагlвар воллаш трибуна тlа буьа болхлой, гlулакхера нах, специалисташ.

Къамаьл де дош за № 108-110 йолча цеха начальника Ветров Петр Ивановичо. Цо аьлар:

— Кхидолча халкъий сийна шоай лаьттан даьй болаш беха безам ба вьетнамций а. Хlаьта американкашша цар лаьтта цlуй Iомехкаду итт шу совгlа ха я. Цар леладу ийрча гlулакхаш кхы ла йиш йоацилгa дlахкхайкадаш вlашагlкхийттад вай такхи укказа.

Цул тlехьагlа къамаьл даьча слесара Шиленко Нинас, технадзора инженера Сердюк Олега, комсомола комитета секретара Бурлаков Виктора, кхычар дийначук члонцам: кулгаш тlа ма кхувиадe Вьетнамана, американски салтий, арадовла вьетнамски мехкара, тхо цунца да, доттагlий вьетнамцаш, яхаш бар.

КПСС ДЕЛЕГАЦИ ЧИЛЕ ХИЛАР

САНТЬЯГО, 4 январь. (ТАСС). Селхан укказа вlашагlкхийтар Чиле Коммунистически парте кулгалхойя чилийски коммунистий парте 50 шу дизара юбилейна хетаьча торжественни яьхкача Америка, Европа, Азе, Африка 34 мехка вежарашка йолча коммунистически болхлойна партей делегацеша вlашагlкхийттача ю КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко керте лаьтта КПСС делегаци.

Компарте ЦК политкомиссе цlерагlа хьалъхашкa» моттиал хьаьттар парте Генеральни секретара Луис Корвалана.

Ше къамаьл деш цо аналона вукх тlехьарча хана мехка уьттача политически хьал. белгалдаьккхар. Дlадахача шера цуй программа кхочашъяра дахьа халкъа цхьоагlоно дикха толамаш даьха хилар. Цунца цхьана, аьлар цо, цхьайола халонаш я, оппозицеи реакци сихлуьи йоагlа.

Цул тlехьагlа Конституце майдан тlа ххар цlорига делегацеш. Коммунистически болхлойн партей вежарашка йолча делегацей цlерагlа КПСС делегацен керте лаьтташ, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара А. П. Кириленкоса Чиле Компарте цlерагlа Генеральни секретаса Луис Корвалане вежокаш яхар къамаьл турпала Бернардо Хиггинса дагlача памятника хьалхашка.

Вежарашка йола делегацеш иштта кха хилар Чиле болхлой классе тешмеча воlа. Чиле Компарте хьалхо Луис Эмилио Рекабаррена агlа хоза монумент агlача Альмагро яхача майдан тlа а. Доккхаш «Интернационал» а долаш венок йиллар памятника юкъе.

САНТЬЯГО, 4 январь. (ТАСС). Чиле Компарте 50 шу дизар хезларца дуьзаденна укказа йола КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко керте лаьтта КПСС делегаци ший революционни традицеш йоаьш йолча столица пролетарски районе — Сан-Мигеле хилар. Къамаьл хилло делегаце члонкаштеи Чиле Компарте моттигерча комитета кулгалхоштеи юкъе.

Гlулбеннарашта КПСС делегацена керте лаьттача А. П. Кириленкос дийцар коммунизм хьальара сийлахь-йоккха программа Коммунистически парте кулгалца кхочашъеш доллача советски халкъа вахара.

КПСС делегац хилар иштта Ленина цlи лелаеча посёлке а. Центральни майдан тlа дукхача нахьа митинг хилар. Гlулбеннарашта хьалхашка къамаьл дир нох. А. П. Кириленкос.

Митинге иштта къамаьл дир Чиле Компарте Генеральни секретара Луис Корвалана а.

Цу дийнахьа а «Текстиль прогресс» яхача столичн фабрике хилар советски делегаци членаш — Молдаве Компарте ЦК хьалхара секретарь И. И. Бодюл и г. Москва парте Гагарински райкома хьалхара секретарь Т. В. Голубцова. Фабрика болхлоша безаме тlайнйр советски хьаший.

КУБА РЕСПУБЛИКА ПОСОЛЬСТВЕ

Кортамукъален дениа — кубински революци котьяьнна 13 шу дизарца дуьзаденна 4 январе прием йир Советски Союзерча Куба Республика посола Рауль Гарсия Пелаеса.

Приеме вар КПСС ЦК Политбюро член СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Д. С. Полянский, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, кхыбола официальни нах.

Вежарий доттагlал долчен дег тlарчен хьалхина чакхьдина прием йолча хана къамаьл дир посола Рауль Гарсия Пелаесеи Д. С. Полянскеи.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIА А ДОАХАШ

«Грознефтехимзавод» объединене чуйогIача ерригача предприятей коллективаше чIогIа къовсам лоаттабу энергетически ресурсаш кхоарна. ДIадахача шера цар кхоьйй 600 эзар киловатт-сахьт совгIа электроэнерги, 65,7 эзар гигакалорий йIовхала энерги, дукха доагор.

Цхьабакъда из хитта дале, а объединене цхьайолча предприятей коллективаша нормал совгIа энергетически ресурсаш йолеш моттигаш хийсенай. Масала, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлоша 3326 тонн условни доагорш 21 эзар гаргга гигакалорий йIовхала энерги дIахийтай оттаьча нормал совгIа. Цул баьлла теххана гучадаьннад нормал совгIа йоаь йIовхала энерги юкъьаница мехкдаьтта чакхдоаккхача хийсенна хилар. Из дуззадения да дIадахача шера кхоалагIча квартале № 7 йола вакуумни установка болх бе йолалайтаора. ДIарчача 1970 шера болх ца беш латтар из установка, хIаьта дIадахача шера юкъьанна мехкдаьтта чакхдоахача оттIача доагор кходара нормала юкъе ца ийтталар цо. ЙIовхала энерги йоагIачул совгIа йоакра керттера бахьан да термически крекинга установкаш-кара къахьегама пасарле лоха а йолеш йоагIачул дукха а дукхагIа йIовхал дIахийтар. Цул совгIа дукха йIовхала энерги йоаьй цар установкаш болх бе йолайоийтача е уж сонаеча хана. Цхьайола моттигаш хийсьелар цу завода кхоачамхилал бедал Iалаш ца еш, е хийча продукци дайнахьа дIа ца ьоаш. Из бахьан долаш е дукха бе хилар производствана. Трубчати пишкашка кокс паровоздушни методица боагабар производствана юкъедалхарах а дукха йIовхала энерги зехьа йоаь. Цу керда метода технологически установкашта ремонт еш хIайоийта ха дикка кIезигъяьй, цхьабакъда цига кокс боаккхаш дукхагIа йIовхала энерги йоаргхилар теркалдаьлан ца керда метод производствана юкъехьеча дана. Цудукха из юкъейнихьача дика дукха йIовхала энерги йоаь.

Дукхьал из бахьан хинна Iаш завода йIовхала энерги дукха йоаьр. ЙIовхала энерги кхоара эвахкара шу долалуча хана белгальъ хинна 10 мероприяти чакхъяьккхаш цига. Нагахь санна уж мероприятеш чакхъяхаьларе производствана кхоергьяр 35.220 гигакалорий йIовхала энерги. Цу бIаьрчача шера белгальъяхача мероприятех чакхъяьннар 9 мара яц. Цар кхоаь йIовхала энерги 4220 гигакалорий я.

Электрически энерги кхоара тIаерзаь яхх мероприяти чакхъашкха лаьрхIар заводе коллективо, дIадаха шу долалуш. Цар торо хулайтаргьяр 200 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоа, цхьабакъда, царех пхиъ мара чакхъяккхинзар. Цу гIуллакхо вIаштIехьдаьлайтар 180 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кIоа. Кхитта цар лаьрхIадар 2 бIаь тонн условни доагор кхо а доаш 4660 тонн кхоача доагора 4 мероприяти чакхъяьккха. Цхьабакъда царех 2 мара чакхьяккхинзар. Цар кходайтар 36 тонн условни доагор, хIаьта кхычикхайайна энергболаш 3680 тонн кхоача доагор дIакхайта вIаштIехьа дахийтар.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара, укх гаргарча хана доагора энергетически ресурсаш кхоара, болх тоабара тIаерзаь дукха мероприятеш чакхъяха лаьрхIад завода коллективо. Масала, къамелча электрически приводашта неттал кердараш оттаергъа, цо торо хулийтаргъа шера 130 эзар гигакалорий йIовхала электроэнерги кхоа. ХIанз болх беш йолча горелкашта меттах инфекционни горелкаш оттаергъа. Из мероприяти чакхъяьккхача шера кхоергъя 300 эзар киловатт-сахьат электроэнерги 500 тонн условни доагори. Цул совгIа хIайн № 2 йолча атмосферно-вакуумни трубчаткера, шин термически крекинга установкера пайда ца эцаш дIаухийтача йIовхалах пайда эца болабергба. Цу мероприяте шера кходайтаргья 1500 тонн условни доагор.

Дукха доагора энергетически ресурсаш зехьа йоаю Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе а. ПланагIа лаьрхIачул совгIа дIадахача шера цига доадаьд 855 тонн условни доагор, 4564 гигакалорий йIовхала энерги, 4400 эзар совгIа киловатт-сахьат электроэнерги; кхыйола материалаш. Эггара дукхагIа йIовхалаш электрически энерги йоаьй каталитически крекинга установкашка. Цул боарам цига дIахьаьхаб 19833 гигакалорига, хIаьта электроэнерги нормал совгIа 2332 эзар сахьат йоаьй.

Нормал совгIа цига 1316 эзар киловатт-сахьат электроэнерги йоаяр керттера бахьан да цу установка коллективо ритмично болх ца бер, биэвача шоана дукха болх ца байтар, хан-ханнахь Вознесенский Нефтекумскийн газобензинови [illegible] кастъхастэ на установка [illegible] 1176 эзар киловатт-сахьат электроэнерги нормал совгIа йоаьй цеолиташ шийца йола катализатораш архецача электроэнерги дIахийтара оттаь нормаш хийса ца хиларах. Из хаттадаьча «Грознефтехимзаводы» объединене коллективо хьажа а хьежа уж катализатораш архецача дIахийта оттайр 3286,5 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, хьалхо дIахийта оттаь хиннар 2136,7 эзар киловатт-сахьат мара йоацача. Из норма оттайр объединене коллективо Грозненски мехкдаьтта Iилма-тохкама института коллективаца цхьана.

Цу заводе заданел совгIа дукха доагор доагIадаь бахьан да № 43 [illegible] йолча каталитически крекинга установкашкарча П-2 кхача пешка чу диза доагор доага ца лер. Цул тIахьа [illegible] хиларш «уж сов» я ъь мара [illegible] ремонт е йиш ца хилари. ДIадахача шера шоллагIча кварталe мара ремонт е вIаштIехьдалинзар [illegible] бизза пайда эца болабир доагорах.

[illegible] чакхдоахача завода коллективо чакхьяхинзар соахк планагIа чакхъяха лаьрхIа хиина организационно-техникани мероприятеш а 150 тонн условни доагор шера кходара тIаерзаь йола шин мероприяте чакхъяьккха лаьрхIа хиннача цо мара чакхъяьккхинзар. Цо кходайта условни доагор 50 тонн мара доцар. 6400 гигакалорий йIовхала энерги шера кхоара чакхъяккха лаьрхIадар мехкдаьтта чакхдоакхараша. Цхьабакъда, царех 4 мара чекхъяьккхинзар. Цу 4-ча кхоейта йIовхала энерги [illegible] гигакалорий, [illegible] вIаштIехьдалинзар [illegible] йола технологически оборудовани [illegible] хилар бахьан долаш.

Электрически энерги кхоара [illegible] мероприяти ца заводе чакхъяккха [illegible], нагахь уж ерригаш а чакхъяьхача кхоергъяр 134 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Цхьабакъда царех пиъ мара чакхъяьккхинзар, цар кхоейта электроэнерги 130 эзар киловатт-сахьат [illegible].

[illegible] тоабе бизза заводе коллективо. Мехкдаьтта [illegible] электроэнерги. ХIаьта технологически установкай теплообменни аппараташкарча Iаьарех шоллагIа пайда эца болабарах дукха йIовхала энерги кхоергъя. Цул совгIа йIовхала энерги [illegible] перспективаш я объединене ерригача предприятеш. Пишкашкара кIура газаш [illegible] йIовхалах шоллагIа [illegible] вIаштIехьдоалийтаргъя дукха йIовхала энерги кхое. Уж а кхы а мероприятеш чакх а йоаьш пийсенне кхоачамбоацараш дIадаха доаз объединена [illegible] йоагIача ерригача предприятей коллективаша. Цунца цхьана дикка тоалургда цар доагора энергоресурсаш кхоара болх.

Д. МИЗЯКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета инспектор.

И. БАШИРОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета штата воаца инспектор.

[illegible] дукхъьнкха [illegible] йола тоьлхьа реактор СССР-е болх бе йолалийтача дела. Академика И. В. Курчатова [illegible] атомни Iалама [illegible] гIулакхе [illegible] лоархIаме хинна [illegible] тахан а болх беш [illegible] хьаьйй эггара хьалхара плутоне микрограммаш, советски атомни реакторийн кийчъярах тоаярах яьза ярбоацa эксперименташ яьй.

Тахан а тIехьа дукха пайдане тохкамаш цу реактора тIа [illegible] материалай. [illegible] хара атомни Iилмаи техникай [illegible] тоанара.

СУРТА ТIА: [illegible] жимхагIвола инженер [illegible] С. С. [illegible] М. А. Чесалов [illegible] А. М. [illegible] берригаш

ТАСС фотохроника.

САТЕМ БОАЦА САГ

[illegible] а сайна Старопромысловски бурув тохара балхий управлене болхлоша юкъе эггара хьалха балха хьавоагIа таккалхнинний бригада бригадир Попов Алексей Федорович. Массайолча буровой оборудованега хьежа чакх а [illegible] цига эшар фуд хьевача [illegible] ший аргIанарча сменагIа болх [illegible] болабац цо. Цудухьа дIаккха а хьовзам хилац цун балха тIа, массанa а тIехьхоачалуш смен[illegible] нормаш.

Тахьа пхиъ шу совгIа ха а балха моттиг ца хуцаш хIанз цо пулталдача бригада бригадир волаш цо къахьега. Цу шерашка цо Iоамача балх опыт дика вовзьоштал ду пуина къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккха. Цига цо балха вота [illegible] цун бригадо шийча а [illegible] бурувдетарашта дIахьийтай 1 миллион гаргга тонн хула буровой инструмент, утилизаци турбаш, кхыйола оборудовани.

— Со дукхьанна балха воаача хана тха бурувтохара балхий управлене эггара тоьл[illegible] лоархIа болх бар тоналоанний бар, хIана [illegible] дукхагIа йола оборудовани кулгашца тIа а йотташ дIахьхалъийта [illegible] хулар, — йоаха цо. Кхитта хьаца болх бе ца [illegible] шу [illegible] ду тха боллалой [illegible] тха бригаде. Цхьабакъда [illegible] Алексей Федорович. Хьа [illegible] хиларах балхах бIу къонахьеш [illegible] лайра [illegible] Шо коммунист хиларга хьежжа массашa а халагIа йола участок лоаьш хулар из. Къахьегa дукха балхаш да [illegible] цун бригада Старогрозненски, Ипнепальни, Хайн-Корт хьача моттигайнa мехкдаьтта гучадьаьккхула тIехьагIа. Укх тIехьарча хана дукха эттача даьлла тха бригада къахьегама хьалаш, хIанз дуц бригадира. Буровойнка дIахьош йола оборудовани тIайоттача а тIера Iойсахача а дела дола балхаш дукхагIча даьлае механизированни хьсане ду.

Старогрозненски бурувдеттарашa вай республикерча бурувтохара балхий управлене коллективашта юкъе эггара хьалхарчарца кхоачашийр дIадахача шерара план. Планал совгIа техар эзариш метраш бурув, къахьегама овсарле даккхьара задани 5 процент гаргга тIехххоачашийр цар. Бурув тохарга дIабода мах лохбарах пачхьалкхена кхоьир 300 эзар совгIа сом. Уж толамаш доахача хьинаре хьа а хьеган дэоза дикъа лаьцад Попов Алексей Федорович корте лацача бригада а.

Кхитта хьинаре къахьегаш волча воь. Новоиай цу управлене болхлошта юкъе эггара хьайхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIе ело. Цун портрет Старопромысловски района Сийлен доска тIа хьалтеха дия. 1970 шера цунна елар «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль.

Общественни балха тIа а хьинаре дакха лоац цо. Дукхача шерашка хиина цо профсоюза местком председатель, хIанз местком председателa заместитель ва. Кхитта дика кхоачашду цо халкъа тIахьожама группа членех «Бурильщик» яхача пенхаасете редколлегие членех декхараш а.

ДIахо йодача хана цхо шера план хапал хьалха кхоачашъяра социалистически дехье дьнача управлене бригадашта юкъе хьалхара моттиг дIа ца хеца лоарх цун бригадас. Цунна тешал ду укх денoшка цу доахача толамаша, хIара сменагIа тIехьхоачашъеча нормаша.

А. ТИЩЕНКО.

Титаева Хьамида Али Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-5 кхиоташ йола 14 шу совгIа ха я. Цу шерашка хьинаре къахьегарна шай цIе цIайоазийтай цо пукхача гIишлошьарашта. Цхьа смена дIахийтина ноз. Титаевас сменни норма 120—130 процент кхоачаш ца еш. Кхитта къахьегар бахьан долаш цунна еннай 16 Сийлен грамота, къахьегама кинижка тIа хIа а хадеш дукхаьча баркал лийнад. 1970 шера цунна елар Ленински Юбилейни медаль. ДIанна, пятилетка дика чакхъяьккхарагIа совгIа «За доблестный труд» яха медаль елар цунна. Цу совгIаташа дIадехьар дукхагIа хилар кхета а лоаш укх шера кхы а хьинар айдаь къахьегаш я из.

СУРТА ТIА: болх беш я хаменщица А. Титаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

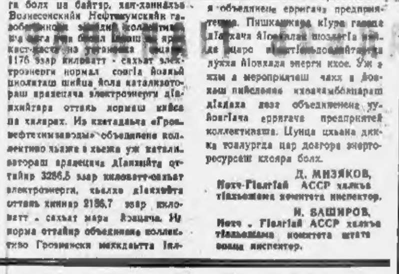

ЯХЬ—ТОЛАМИЙ ЛАРД

Пятилетка хьалхара шу дикача къахьегама толамашца чалх а дальхха бIубенна дIадоладаьх шерна шу Грозненски макаронни фабрика болхлоша. Товарни продукци арахецарей продукцена реализаци арей шера план хапал дукха хьалха кхоачашй а ей, планагIа лаьрхIачул совгIа цар арахийцай 86 тонн макаронни изделеш. тIайица хиннача социалистически декхарех шера заявлен совгIа арахеца евам хиина макаронни изделеш 30 тонн мара йоацача. Къахьегама овсарле лакхьара декхараш а тIехххоачашдаьд.

Арахецача продукцета дIабода мах лохбар бахьан долаш дIадахача шера пачхьалкхенна кходаьд пиъ эзар сом, из хул тIайица социалистически декхарел эзар сом дукхагIа. Планал совгIа пачхьалкхена пайда бара хадаки а дикка тIехххоачашъяьй фабрика болхлоша. Лоаца вьйча шера тIайица хиннача социалистически декхарий цхьаккха пункт йиеаац дикка тIехххоачашца еш.

Фабрика коллективо тIаIаертта къовсам лоаттабу хьоар, крупа, электроэнерги, доагор, кхыйола материалаш кхоара а. Соахк цо кхойир 5 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 6 эзар гигакалорий доагор, 1600 килограмм хьоар, 600 килограмм крупа, кхыйола материалаш. Цох производствана эвараш сомаш пайда хилаб.

Шерагара шерага дукхагIа хул балача нaха фабрика болхлошка [illegible] йиздадена дукха балхаш ду цар керда изделеш арахецаца а. Соахк керда арахена йолайр заналин яха переион тела хьажаьиий изделешаш, «Ромашка» яха керда макаронни изделеш, кхыйола продукци. Уж чIогIа хоаттеча дика дIадаешаш а.

Коммунистически къахьегама коллективни ударник яха сийлен цIи яккхара а чIогIа къовсам лоаттабу фабрика болхлоша. Из цIи яккхара хьожача социалистически яхье дика лоацаш ва 80 боххо, ялх бригада. ХIайналхьа коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи дейеш ва 53 бохххо, 4 бригада. Уж ба къахьегама тоймаш доахача хьалха латтараш а.

Кхитта дика къахьегама толамаш доахаш шу чакхдалийтара керттера бахьан да къахьегам кхетамца вIаштIехьбаьккхар. Социалистически яхье ьхьнача бригадаша, сменаша даьхача толамий хIара декадагIа хтоташ а еш, дIахо йодача хана уж кхы а тоалара дукха мероприятеш чакхйоах цига. Ритмично болх ца беш дхьахкха производственни участок яц фабрике. Цу гIулакха боаха лоархIам болаш да хIара участокера къахьегам Iалхаш карда тIе вIаштIехьбаккхар, дукхача халача балхаш механизаци яр.

Керттерча даькъе къахьегама толамаш боххлоех тийша да. Пятилетка хьалхарча шера план массанче бIе хьалха кхоачашъяь кхитташ болхлой ба цига. Цар цIарах йоахача хана фабрика кулгалхоша эггара хьалхарчарца цIи йоаккх йоакхагIйолча лаборантка Селютина Мария Александровнай. Фабрика болхлошта юкъе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лаьхай цо. Цхьаккхе хьовзам хилийтац цо балха тIа хий бекхагIа. Дуккхача шерашка кхитта хьинаре къахьегарагIа цунна тийннай дукха Сийлен грамоташ, ахчан премеш, «РСФСР социалистически яхьа отличник» яха значок а ла делаев. Соахк Мария Александровнайна елар «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль. Из санна дика къахьегаргаIа фабрика коллективе сийдьлинах фасфасовщицай Пугачева Галиннай, Булгалева Татьянай, Музаева Фатимай, кхы дукхачар.

Соахк шоаш даьха къахьегама толамаш кхы а совдахаш дIадоьдаьда вар пятилетка шоллагIа шу. Юкъера лаьрхIача царех хIаране ший сменни норма 140—150 процент кхоачашъю.

Б. КОСТОКА.

СУРТА ТIА: болх беш я йоккхагIйола лаборантка М. Селютина.

И. Плиева сурт.

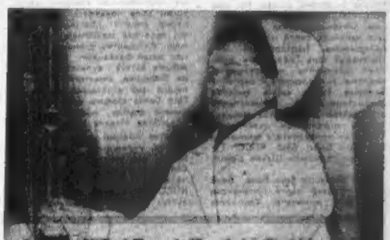

ЛЕНИНИЗМИ РЕВОЛЮЦИОННИ КЪОВСАМА ЗАКОНАШ IОМАДАРА ХIАНЗАРА ПРОБЛЕМАШИ

2. РЕВИЗИОНИЗМ—РЕВОЛЮЦИОННИ БОЛАМА МОАСТАГIА

Капиталистически мехкий болхлой классо берригача къахьегамхойн революционни балха чеча кулгале политически чулоацам, формаш, методаш эргайоахам товрах доле дош белгалдоал хитта тайп-тайпара йоакъошка баржащ латтача низ болча идеологически къовсамца а. Хоаш да, монополеш экономически, политически, идеологически, духовни Iаьан тIалатташ, тIема промышленни комплексаша чакхйоаха агрессе, милитаризма, расизма, шовинизма, массе четте низош дает политика гоамa йолаш йола керд-керда социальни тIоенаши низеши тIа-тIа дукхагIа революционни къовсамхой эсхара юкъечхилга. Цхьабакъда, царех пукхачарна чIана е боьцна хан къовсам мишта лоаттабергба, хьанца тIоргба, бокъонца сенга кхача гIерта беза. Тайп-тайпарча антикоммунисташа шоай низаш тIадерзадаь революционни кхетамца [illegible] лобаш долча цу дукхача низешта Iилман, марксистско-ленински позицеш тIа отта ловкъарле яра.

(ШоллагIа статья. Хьалхарчунга 4 январе араяьннача «Сердало» газета тIа хьажа).

«СЕРДАЛО»
2-гIа агIо. 6 январь 1972 шу.

Хоаш да, классови синхетам бокъонца къовсам боллаш вIаштIехьбахенза бола Iалаьмате дукха къахьегамхой революционни болама тIехьабувлаш хилар. Уж политически кхетам лакхбалена, социальни идеалех низтахьа мара ца кхеш, хавхо бует хьоарна дIаккхара шоай хьинар дIадале хибча ба. Цхьабакъда, царна хац йолалбача метте юха дIа фу оттадерга, капитализма когаметта малагIа общественни политически отношенеш кхие еза.

Цу хьалашка хьдахча доарIане ба наха юкъе беча бахха политически дестамаш идеологически чулоацамаш. Монополистически буржуазе лерсIар гучаъе де: моллагIча лакхъашa, моллагIча тайпара, моллагIча идеологически байракхаца кь а тIа-тIа доккха гIа хулаш латта капитализма рабьа боацарийн цунах дог дьанарийн эсхар бокъонца революционни йолча позицеш тIа оттара ловкъарле еза. Цу гIулакха мигча бесса кавъ а пуина ковкъостал ду политически идеологически гIулакха Iалаьмате чоалхаша бебен болча боллалойн революционно-мелкобуржуазни болам [illegible] ревизионистски течене. Пролетарски долчача къахьегача адамашта юкъера политически шененаш, идеологически предрассудкаш хьесап доацаш хьахьувккаш бола ревизионисташ а болаш ба. Йолаш а антиленински уйлаш хоаш шехьа а боллалой болама юкъе гIерташ йола ревизионистски течене а. КорайоагIа, ленинизм во а кхеташ, революцие цхьа «серда» къовсаш субъективно лехаш, цхьабакъда, теоретически боадоне тухле а ецна, ленински йоаш дьогоцеи еш ираш а. Цар революционни дог вIена хиларо хьахьоих чакхдоахача гIулакхий мотиваш, вIаьта из дерра ьнча цар политически концепцеша еш йола харцахьара хилии чIоагIагIа хулийт.

Формально бокъаш ба аьттехьара ревизионисташи аьрдехьара ревизионисташи. Цхьабакъда, [illegible] лоархIа лаьжачул тIехьагIе эггара аьрдехьара уйлаш йолаш болча революционнаристий, массаза а яхар мм, аьттехьара оппортунистически лард хилна доллай хIанзарча болхлой класса революционни потенциал яц аьнна хетер, коммунистически партей лоархIам бац аьнна кетер, дуйён халкъашта юкъера революционни опыт а эггара къилха КПСС опыт а теркал ца яр. я. кх. дI). Аьттехьарча ревизионистий кIеанга хилац левацко-авантюристически уйлаш. Бухсоцача хьавча ерригача ревизионистски группайн техненейн уйлашка юкъера хIамаш дукха да. Юкъара хIамa сенах латт аьлча, из латт, хIанзарча коммунизма теорей практикан сий доаде, революци детIаахарен социализмни хьалхьарен ерригача закономерностий характер юкъара хIарах болча хьехам ревизия е, къоагIача. бIарча интернационални хьехам сийна йолча марксизмах-ленинизмах бола кхетам боабе гIертарах.

Социалистически общество декхарш юкъера закономерностам йолеш хилар харц е деш, ревизионисташа бахьду социальни плюрализм хиланза яrг ца хилар. Шоашта из мотта йоаржаю цар социализма моделаш формига диллача меттал, чулоацамга диллача а дукха хиларах йола идея, бокъонца йолаш йола социализм тоьал тIехьалисча а юкъерча боарам дегIадаькхача мехкашта йола социализма модель я, хIаьта бокъонца йола социализм хьетIая мара ехаш яц, яхаш къар а луш.

Бокъонца йолча демократе бийракхе кIал ревизионисташа шерра пропаганда ю. шоашта хетачох, дерригача социальни политически низий паргIатача, стихийни гIулакхашка, революци йолчан социализм хьалъечан хана хьагучавъргйолча политически плюрализм концепцена. Цигара хьадоагIаш да революционни низ хиларах тарра болхлой класса доархIам теркал ца бар. социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме кулгалдара дакъа коммунистически партешка хиларах йола ленински идея тIа ца эцар. я. кх. дI.

Ревизионисташа баькъо идеологически плюрализма идея. Цхьадале, марксизма дукха бе-бе формаш хила йиш я аьнна хет царна. ШоалагIа-дале, цар хьалоатто ерригa идеологий цхьатара бокъонаш йолаш хилара, паргIатта уж наха юкъе йоаржe мегаргхилара идея.

Ревизионисташа чIоагIа атака ю революционни ситуацех йолча ленински положенена. Царех цхьабараша революционни ситуаце идея вIалла теркал а яц, капитализм ши-шегIа, автоматически, производительни низаш детIаакхаро а эггара хьалха Iалма а технически прогрессо а ваккхи ярах, из «тоаеш» реформаш яра наькъаца социализмага яргья а хьаш. Вокхар хьувттаю «перманентни революционни ситуацех йола положени». Европей Латински Америкай хIаьта а вета а хаддаиза революцеш хулча хьал тIа хьинаргаш лоархI. Долче, переворот яра нах ийчбанза барвоаца гIулакх юкъара дIадоал, ейгаш кхоаса мара дезац лорргa адамаш гIоаттадергдола цIи яккхаре.

Цхьайолча левацко-авантюристически группаша яхы вIалла гоа а ца еш капитализмина герза [illegible] штурм яра тIехьех; [illegible] болангара хьал вIалла теркал а ца деш. Наха хIема [illegible] проблемех [illegible] бокъонца лаьрхIа, наха левачун вIалла уйла е ца еш тIом болабе кийча йола студентий массе тайпара анархистуюши группаш. Укх тIехьарча хана Европерча цхьайолча городашка цу тайпарча левоэкстремистски секташа шоаш цхьаь выступленеш яь моттигаш а, хIаьта реакцера мара гIойле а кьалг цу выступлена. Цо керех пайда хIлаб боллалой болама дукхьалара къовсим чIоагIбара. Мa дарра аьлча, левацко-авантюристически элементаша объективно шо-шоай моттигаш дIаотташ йатта классови низаш теркалдаьна дарг ца хилларах йолча ленински положене метте дIаоттаю субъективистски революционаризм, хIаьта цу гIулакхо мa дарра аьлча юкъера йоаккх политически стратеги тактикай, кулгалдара формаш а методаш а Iилман лерда тIа бакъьаль хьоттадара проблема, Iалаьмате доахка ве ду боллалой болама.

Боллалой болам уж ерригa течене дIахар коммунистически партей эггара хьалхара декхар да. ВалгалдакхкхадоагIа, цунца лоаттIабу къовсамa вIашин бувзабенна болча шин лостамгIа из боаржабаьча мара аьттув боллаш хургбоацилга: цхьа-дале, ерригa ревизионистски концепцеш Iалманал дуззадена хIама доапаш политически зулдмел хилар гойташ лерттIа критика яр, шоалагIадале революционни болама кердагIа дола дешаш дуненн революционни опыта ерригча багIошта мIоаргга марксистско-ленински анализ яра [illegible] творческа [illegible] Нах бахьан долаш лоаттIабеча къовсаме, нах революцена тIабугача хане чIоагIа лоархIаме да аьттехьара ревизионисташ маьршача наькъаца социализмага довлара йола керда [illegible] факторийн теркаьергья шоаш яхача дуцача хабарех спекуляци яра торонех бахар, аьттехьара ревизионистски концепци бух боацача кхабиача буржуазена мара аьттув боацаш хилар дIахьокхер. Цу цхьан ханна Iалаьмате бокхача лоархIаме да беррига аьрдехьара экстремисташ, бокъонца бола революционераш хиннараш а, бараш а, хургбараш а дукхьал коммунисташ болга дIа а хьехкха, революционни лоаьгтехкх гIуланкаш чакхдахара революционни методех спекуляцих яра торонех бахар.

Александр СОБОЛЕВ,
философски Iилмай доктор.
(АПН).

(ДIахдoр хургa).

БІУБЕННА ГІА БОАХАШ

Дукха ха йоацаш Урус-Мартана районерча Социалистически Къахьегаман Турпал Кагерманов Оалхазара [illegible] «Гойтински» совхозе [illegible] хьоалгIа даха хилар тха.

Удобрений хьакхьаьхкара [illegible] къоастадо республика [illegible] Министерствос [illegible] Оалхазар хIаьта [illegible] Грознера. Сиха [illegible] терко [illegible] директора, [illegible] деза из. [illegible] Оалхазар [illegible] лаьттах хьаьнг [illegible] санна ва, [illegible] гIулакх. Республика [illegible] хагIа коммунистически къахьегама бригада яха сийлахь цIи енначе яхаш леладеча тракторни бригадана керте латташ дукха за лькхай цо.

ХIанз кабинете гIолла кьал-Iо а волавуш, цхьанцха хIанай уйла а еш, саббарагIа ду цо кьамаьл. Кевахет цунга ладувгIаш. ЙислагIча пятилетка хьаллара шу дикача хьоххамашца чакхдаькхад кьоача боахаме. Хьувкьам лакхбеннеб, лоходаш [illegible] тоадешад болклой [illegible]. [illegible] араьхей Оалхазар: хьаш дIайдаь уал доа.

— Дика баьгаш [illegible] боах цо, — дукха ха лькхай ва дилларга хьожаш.

Истола тIа латтача телефоно гургал ток. Лоаллахарча боахамера кьамаьл деча юхалург дIиде фу дех.

— Новкъостал дергда, хьадула, — телефонни трубка ЮтIакалл Кагерманова. Кабинете хьачуваьлар кьона лакхерча дегIара сар.

— Тха керттера инженер Махмудов ЯрагIи ва ер, — хьакеннийтар из директора. Юртбоахама техникана сихьа ремонт еш латт — хоаи бу ЯрагIе, ниш ца кхобеш, хьинаре кьахьег наха, віаьдбалар фуд ва ховш.

Iимерза, сий деш дувц Оалхазара алата хьаж йоагIа кулгаш долча нахах. Ма [illegible] йоагIа [illegible] хетам! Шоай лаьттан биза [illegible] ба уж. [illegible] деш [illegible] йоах директора хьалха [illegible] — доярка Аохабова [illegible] Мацаева Пату, [illegible] Дакаева Саллаа, [illegible] раш хьедерий — СССР [illegible] хьарча Совета депутата [illegible] на Зина, Баудинова [illegible], Идаева Зурпана, хьаш [illegible] деча тракторни бригада бригадир Бакаев Хьасана, свекла [illegible] Дакаева Айшат, Гаитаева [illegible] ка, Юшаева Марусь, [illegible] хача хилар.

[illegible] йоагIа боахама экономика, шерра шера оидабуал боахам. Укх шера хаеттама хьалаш дика хяппадоаццапшехьа а, дукхахча лоархIамегIарча хьохамашта шоай декхараш хьоачаш тIехьхоачадии дьыд совхоза кхашкарчен фермашкарчен кхьахьегамхоша. Даьхен амбарашка чутессад 1800 тоннана меттел 2307 тонн ялат, 14000 тонн шекара спекла — планагIа лаьрхІачул 3500 тонн дукхагIа. ТIаьйца хинна социалистически декхараш 500 тонн дукхагIа баьцадаараш дIа а денна тIехьхоачашьхьд! [illegible] хIалуа [illegible] дукхагIа кийчдаьд гIожа доакъараш, планагIа лаьрхIа хиппача 150 тоннана меттел 765 тонн еллай сенаж.

Иштта дика къахьийгад совхоза хьайбаш леладерашна а. Цар хинал хьалха кхоачашьхьй паччахьалкхенга шурен дулхи дохкара шера план. Шу чакхдалалехьа заданел совгIа 75 тонн шурийн 50 тонн дулхен дIаяла дага ба совхоза болхой.

Шерагара шерага шиі декхараш кхоачашдеш хьабоагIа боахам. Цхьан шера 120 эзар сомал кIезигагIа боацаш пайда дургба цо.

ГIулакх толамо чакхдоахараш нах ба. Лаьтта леладарен хьайбаш леладарен лакха культура еняй цар кхашкем фермашкен. Денгара ди массаза доал чIагIагIа яржар социалистически ях. Ца дьагучабоахар керда хурпалай. Яхь бьнйабар — доярка доярпаца, комбайнер комбайнерапа, бригада бригадаца. ЧоагIа лелайора социалистически яхьа принцип: къахьегарах хьахиннараш дIадовзийтар, віаши ийеден мах бар, дикагIйола опыт дIа-хьа оцар, массанахьа а цхьайтарра из дIайоаржадр. Дицдалийтадац боахлошта моральни материальни поощрени елга. Цу деррагача хIамаех доакха беркат дальнад. ХIара болхлочо кьахьийгад парте XXIV съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяра.

Тахан хьайбаш леладераш а механизатораш а дIахорчуна, перспективаца хьеж КПСС ЦК ноябрьски Пленума материалашкаи СССР Лаьмехьарча Совета кхоалагIча сесс решенешкен кхоастай боллаш белгалдаьхад юртарча къахьегамхой декхараш. Пулухьа юртбоахама производства эффективность лакхьергIола керда резерваш хьаддаза доахал ба боахама къахьегамхой.

Мичара лохарга уж? Къоаламаш бе а дехха хIанз цун уйла еш багIа совхоза экономисташ. Масала, укх шера ерригача совхозера ихьера лаьрхIача гурахь дувча кIип 21 центнер яьккхай хIара гектара тIара, хIаьта Башиев Хьасан керте латтача тракторни бригада цхьатаррарча хьалашка 24 центнер, цхьацадолча кхашкара 30 центнер а ялат чуденад. Долче гектарага дIадодар, дизза хьадаккха деза. ТIаккха баьпадаараш леладерашта каравгIдувлараш! Хьувкьам дакъбара план цар тIехкхоачашьхьй, 85 гектарах хIара гектара тIара 170 центнер баьцадаараш а гулдаь (план 150 центнер). ХIаьта хьалха латтачар иззамо долча лаьттан хIара гектара тIара 280 центнер яьккхай. Хаоттама хьалех тиша хIама доацаш болча [illegible] на хIара гектара юкъара дьухкьам 300 центнерага дIакхоачабаьн [illegible] лаьрхIача 200 центнер метта. ХIаьта цара юкъе дикагIчар 600 центнер шекара свеклай яьккхар.

Уйлаэ хIамаш да. Лакхе йоалаьча цифраша хьахьокі гIойтIахой йовкхий торонаш хилар. Шоай торонаш віашка а техха, цар лаьрхIад ялатий хьувкьам укх шера 4 центнерал кIезигагIа боацаш лакхбе. Тахан а тIехьа йоакхо еш ва хIаравар хьатIадоагIача шера хьувкьама. ЕррIгача 2287 гектара тIа дикагIйолча агротехнически ханашкен тIехдипа фу тоссаши дIадийнад гурахь дуо ялаташ. Моторащ дех кхашка: минеральни органически удобренеш товсаш латт. Укх деношка бийса юкъеяххалца йовц совхозан контерера лампаш: Iан муъкача хана дешаш ба лаьттан леладерашн хьайбаш леладерийн. ТIоадия Iележ цунах пайда эцон, севооборота карарерае, сорташ даш керда а доахаш дикагIдараш хьадо Iомалуш ба нах.

ОарцагIйоахаш я хьайбай боахамера резерваш а. Дояканза шуреда дукхагIа телийталургьаш царна нийса, йоакхонца гIулакх дош хилча мара. Цу гIулакхъа хьеш я дIаючча баьций дагIенаш. Царна лаьрхIа біа совгIа гектар лаьтта къоастадаьд совхозе. Удобренещца дикка хьлы а даь, ди[illegible] дIадийнад къаьстта шоай тайпарча баьций фу. Цул совгIа, дукхагIча лаьттанка дIайийнай хоцерна. Хьайбай боахамера хагIа йола кьахьегама процессаш механизаци еш я.

Шоашта карагIдьнначех кхоачамбаьн Іеш Іаьдал долаш бац гIойтIархой. Укх шерарча хьувкьама лард йоллаш ба уж. Шоай ниаех біубенна йоах цар: кердача шера керда толамаш доахарга шоаш — хьалкхебергба шекара свеклай, хьажкIий, баьцадаарий, гурахь дувча ялатий лакха хьувкьам. Царех [illegible]. Шоай деша дай ба уж.

В. ЗЕЛИМХАНОВ.

МОСКВА, СССР Іилмий Академе атмосфера физика Институте академика А. М. Обухова кулгалца Лаьттан [illegible] радиолоIавараита техник [illegible] латт.

Уж тохкамаш дунен тIа дуззьлокха даьд «Космос-243» яхача спутника тIа. Спутника тIара хьаийнача данненте баьча кьоастие хьахьенхар, радиоизлучение дакьа бустамаш геофизически тохкамашта пайдана хинна да Іеш, валкъа боахаме а шерра пайда [illegible] йиш йолаш хилар. Масала, хьахкьачча информацина анализ ьеча тIехьагIа Іаьржача фордагара Къилбаседерча Урале кхаччалца йолча районе лаьттан температурен гIуналоилай ха а океана тIара штормаш хула районаш хьакьоастие а віашгIехьдаьнча хилар.

СУРТА ТIА: радиометрически аппаратурага хьожаш воала шалхае лелаю Іилман балхло Дмитрий Тимофеевич Матвеев.

С. ПРЕОБРАЖЕНСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ХОЗА А, ЭША А ГIУЛАКХ

Юкхьанца зIамига аквариум латтар завода ков. Пхи-ялх вадас гарта хий чудоттал мара хиар из. Шин чкъаьрий а тIехь заводе из енаар мастер волча Сорокин Бориса. Болхлошта езалар аквариум. Водачо-возгІачо кхача кхоссар цучурча хозача тайп-тайпарча чкъаьрилгашта. Бакъда, иштта «чкъаьоан боахама» хIаране гIулакх а деш дукха ха ялале, болхлошта дагадехар йоккха аквариум завода ков оттае.

Дукха ха ялалехьа болхлошта дагаьлаттар кхоачашде торо хилар. Торо-м хьалхагIа а яр. Бакъда хIанз «Нефтезаводромавтоматика» СПГВ опытни цеха участкане керде сийрда помещени [illegible] болхлоша аквариум. ХIанз йоккха, кхо біаь гарга литр чуйода хоза аквариум латт участка помещене. Дукха хоза чкъаьрий лела цу чу. Аквариума сомача Іоакъангах даьча «пешда» дика біаргагу чкъаьрий а, цу чура баьцаш а. Уж тайп-тайпара я. Водарослеш шоаш хозей хIаьта иштта хоза уж дІавийсаьвча, чукхайса кхерий, жагІ, гІулакх доваарца дІаннйсбаьча аквариумага хьажа ух хIанз болхлой берий делегацеш, кхыча заводашкарча болхлой бераш.

Аквариум хьокх завода болхлоша шоай заводага хьажи баьхкача махкага эггара хьалха. Шоай тайпара традиция хулаш латт цох. Цхьакха а да. Вай декхар да [illegible] сха хьеган балар. ХIаьта цу кхетама юкъе пайданегIа дIайоалу Iалама хозвош наха юкхьанца дIайовзийтарца. Iалам ва а довзаш цох лаьца лекци, беседа чакхъяьккхача, наха сенъердаме хургьац из. Сакъердама хургьа лекци нагахьа санна наха кIезигдукха довзаш - дезаш дар кIоаргдеш, шердеш из хуле.

Заводе хьекхаллача дайнача уголока инициатораш совца бохам болаш бац шоаш дIадоладьча гIулакха тIа. Чамбенаб цар дийнахь. Цудукхьа дерхI болхлоша салаIара уголок хьае. ХIанза шийче ели я цу гIулакхха. ДIа а дагIа дьалкхедеш да тайп-тайпара дукха зизаш, кхьйола баьцовгIаш.

Хоза гIулакх да болхлоша дIадоладдар. Бердил йоах царна наха, къаьстта бераша.

Я. РАШИДОВ.

КЪОНА ГОВЗАНЧ

Кхо-дагь шу хьалха дар из, «Ингушский» совхоза кхдрай отделе чувьлар Чахкиева Марем.

— МоллагIа беле а цкьа болх бозаш епаар со, — ьалар цо хадрай отдела начальникага.

Шин біаргаьлаш кIезигга хьал а эза йоIа біарахьежар кIал еьIаргIар. Геттара кьона яр ьальлашка лаьттар.

— Масса шу да хье? — дар цо даь хаттар.

— Ялхайтта, — жоп делар йоIо. Кьы а массеке хеттар а да, начальника ьалар:

— Баьцадаараш кхедеча бригаде балха яха раьза йий хьо? Цига эш гхома болхлой. Бакъда, атта-м хургдац хьона цига. ХIаьта тха совхозе тIехьлоесачарей цига участок а я из.

— Со раьза я! — дар йоIо дагча жоп.

— Алапи а яоха да цига, — йоI [illegible] кхьаьтта да.

— ХIама а дергдац, [illegible] тоаургба [illegible] болх. ХIанзарчеа из алапи тоъаргда сона, — тешшаме йист хилар йоI.

Кадрай отделе начальника [illegible] иллача деькьата тIа дIаяздир:

Тайпан цIи — Чахкиева, цIи — Марем. Цу хана чукьлер цхьакха, ха кхьана йола кхаьсаг. На лишкар баьцадаараш кхедеча звено веньвова.

— Сахар, ер йIIег хьо йолча балха тйта безаш ба тха, — ьалар цунга. Іккха біарахьежар Сахар кьонача болхлочоа.

— Геттара дика да. Тахханне а дркхаз тоха укхана, — Нанае йоI йоллаш санна из мерхIа а ела арельлар Сахар.

Массальк сихьат даьлча кьонан кьаьпов шиі кхалсаг, дукха йоккха йоацча [illegible] ер. Біаьстеш хозе [illegible]. Такен а, кхоана а кхар санна кхашие дIайоагIа [illegible] кхень рассада. Цу хана баьцадааараш кхедара кьоастадаь лаьтта 45 гектар мара дацар. Уж бьалалараш леладорд совхоза къахьегамхой хьаштай кхоачашъяра.

Ше шайца кьамаьл деш санна дувра Сахар: «Ер рассада тоъаргьяц, «Кавказ» колхозера яца езаргьа хьаз». Марема дика хетадлар цо яхар. Рассада яха дош керда доаеш дар цунна, хе ва дале а фуд хоуш хезадинер.

Массальк ди дальча Марем а шийга кхьа шиі кхалсаг а кIиза «Кавказ» колхозе ихар Сахар. Укхазара паринкаш кIича цечьлар йоІ. Из хетадир Сахара. Кхетта укх тайпара паринкаш шоай хургхьларах тешайне из кьона болхло.

Каькага пелаш чу лаьтта рассада кьоастайир хьыьнашта. Уж машена тIа а отта яххьаше кхай тIа хьвера. Нийсача мугIарсIа даьхача харшаш чу оттадир рассада чуйола пелаш. Цул тIехьагIа мелашха лаьтта тIахьскар. Цу тайпара дІаегІар шоай паринке кхекар а.

Ховш ма хиллара кина кхе да «Ингушский» совхоза лаьтташ. Бакьда, «Алханчуртский» канала шера доалаедьча а, мшенаша тIахххьача а хиво онлаш чIоагIдир рассада. Цул тIехьагIа бворзаш цу думардир [illegible] баьцадаарий ги.

Нарсаш, бетвдуа хорсамаш дар гиша дІабоагIараш. Дерраго а керда дар укхаза Марема.

ДIауха шераш. Хьаллара шу, моллагIа, кхоалагIа...

Денсара денга лакху Марема говзал. ХIанз ва шиі кьонача низо белгалйоах кхьчарие юкье. ЧIоагIа сий деш секса паккьйоахкх болхлоша Сахар.

ТIаккха хаттар отт звенон членашта хьалхашка: мала оттарго звенона керте?

Дукха уйла да еш членаша цIи йоакх Чахкиева Марема. Цу хана хоам хул цай хьамсарча партте XXIV съезд хургхьларах. Вертгача советски наха санна звенашта хьалхашка лаккара декхар уеттаду «Ингушский» совхоза баьцадаараш леладераша а. ДIадахача шера январь бетта вIагIхийтар звено членаш. Цар цу собрание лаьрхIар шоай звеное леладу лаьтта 50 гектарага кхачпалча шерде, хIара гектара тIера чуцца хьувкьам лакхбе, В. И. Ленин вав біаь шу дуза деза ди чакхдьлар. Итогаш йир звенос баьча балха а.

Нагахьа санна хьалхарча шерашка хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 80 центнер баьцадаараш даьха дале дІадахача шера уж чуйцар біаь тхьо центнер.

Къаьстта боккха кхлар звено толам дIадахача шера. Кьона[illegible] Чахкиева Марем [illegible] 50 [illegible] лаьттан [illegible] гектара [illegible] шозза дукхагIа баьцадаарин.

Шоай совхоза болхлой [illegible] членашта [illegible] МаьгIабика [illegible] бахар[illegible] те а.

«Ингушский» совхоза директора новкъоста Гетагажева шиі приказаца боккал кхайкадир Чахкиева Марема звенона чубоагІача болхлошта, хIаьта Марема ахчан преми елар.

Цул совгIа ВЛКСМ МажгIабика горкомо цуй болх белгалбаькхар Сийлен грамота елараца.

Дика кийчдьла шоай лаьтта укх шера звено членаша. Укх шера хIара гектара тIера юкъера лаьрхIача 200 центнерал кIезигагIа баьцадаараш чу ца йиш дош денкад цар.

Тешшаме дла йоаш я Чахкиева Марема звенос уж декхараш толамца кхоачашдергда дьпа.

Х. ГАЛАЕВ.

СУРТА ТIА: «Ингушский» совхозера баьцадаараш леладу М. Чахкиева.

С. Хакиева сурт.

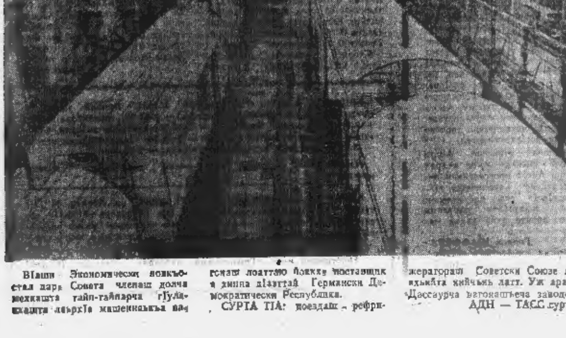

ВIаш Экономически вовкъостал дар Совета членаш долча мехкашта тайп-тайпарча гIулакхашта лаьрхIа машенкьакьа вас гонаш лоаттаю йоккха поставщик а хинна дIахттай Германски Демократически Республика.

СУРТА ТIА: поездаш - рефрижератораш Советски Союзе дIахьийта кийчьа латт. Уж арахец Дассаурча вагонашьеча заводо.

АДН — ТАСС сурт.

ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

ДIададача шерашка тха колхоз пачхьалкхенга дIачутела жа доза кIезига долаш хулар, сгара безагIа боля устагIа 31 килограммага кхоачаш мара хилацар. Цу гIулакхха керттера бахьан дар дьогІенаш во хилар. Цудукхьа боахама хIара шера дукха зе хулар, пачхьалкхенга дулх доккхара планаш кхоачашьеш хиннацыне а. из дукхха я дукхагIа лохха йиш яр.

Из гIулакх техка а техка колхозоша лаьрхIар доакъара база чIогIъе. Фу де дезар цу гIулакхе? Керттерча дакъе дукхагIа [illegible] дIаерча тоаа лаьрхIар дьогIенаш.

1971 шера 150 гектара тIа дІа[illegible] колхозо [illegible] культура. Кхоаш [illegible] Цул тIехьагIа [illegible] боакъабе бикар 4000 устагIа. ЦIерех дагь Iул віашигIдалар. ХIара Iул дIа[illegible] дош кхоачча сат [illegible] 47 ди [illegible] дьогIенашка шено, Доажадерал совгIа хIара устагIана 300 граммага кхетачча концентрированни доакъар тохар. Же дулхонбинате вIалуш гучадаьлар цу дьогIенашка жа кхабар Iалахьате пайдане гIулакх долга — хIара устагIия дозал 40 килограммага кхоачар.

Цунна цхьан цхьаьнха цхьа эксперимент а чакхьяьккхар колхозе. Iалахьате гIийла, браковани 2000 устагIа цу тайпара люцерна дIайийначча 85 гектар долча лаьтта кхаба дигар оаха. Шин бетта концентрировании доакъарна подкорка а еш доажадир уж дига. Цул тIехьагIа хIара устагIия дозал 52 килограмм хилар. Белгалде деза, эттара дукхагIа дулх хьолхарча 15 дийнахь тIаккхаш хиннилга, иштта дукха ца хете а тIеххьарча 15 дийнахь а тIаккхетар дулх.

Сенна дувзадения да тха районе жа леладар гIулакх дІахо а дагIадоагIаш хилар? Сона хеташ, тха доакха жа интенсивно кхабарен промышлении хьоаве кеда аьрхI лаллари цхьан тердерца дувзадения да из лоархIаме гIулакх. ТIеххьарча массеьзи шера тха боахаме Iоаьча опыто хьахьокх иштта долга.

Жена промышлении хьесане аьрхI лаллар къахетте лоархIаме да [illegible] боахаме, хIане аьта тхо яа хьалухча Іаьхаргех 42 процент болхеме дебадара дита йиш йола [illegible] дар, кой тоъьаца боахаме. Цудукха [illegible] лаьрхIар промышлении хьесане жени аьрхI лехиа. Цу гIулакхо віашгIехьдалийтар болхамо леладеш дола жа дебале. Цул совгIа практика хьахьокх промышленни хьесане жа дебадеш хьахенита Іоакхарий вокхарел вогIа ца хулга.

Цу метода эффективность лакхьара лоархIаме да жа Іуй кхдараш Іалаштьар. Шоай болхи зоотехнически бокъонаш дика йовзараша биза пайда эц дьагIенаш, минеральни подкормках, концентрированни доакъарах. Цу гIулакха ца хаддаш терахам тIалоаттабу тха колхоза правлене, партийни организаце. Цудукхьа тхо вала йиш йолаш да, тха хIара жа Iу квалификаци лакха йола специалист ва, цинна.

Мишта хелазе лерхI жа тха колхозо укх мерджча [illegible] хира? Июль бетта дена сентябрь беттага кхаччалца пачхьалкхенна дIачутела лерхI оаха жа. Цу хана эттара чIогIагIа тIайоал люцерна, хIаьта цу люцерна тIа доажаде жа [illegible] Расчеташ хьалхьокх му хана хIара устагIана 500 килограмм доакъар хургдар. [illegible] расчеташ [illegible] хIара гектара тIа 200 устагIа кхаба йиш хургйолаш. Нагахьа санна люцерна кьуркъаьд 1000 центнерага [illegible].

Тха боахаме хIанз долча жага хьежача, уж интенсивно кхабара люцерна дIайийна 100 гектар лаьтта [illegible] хIара устагIана 10 килограмм доакъар дуарга дьина лаьрхIача, хIаьта ва зоотехнически бокъонаша дIалелхача тайпара цара тоъарг а да.

Доакъара база віашгIехьъяккхаро торо хулийтаргьа тха колхоз интенсивно доахам кхаба а. Ишта гIулакх шерра дIадоладе лерхI оаха. Цу гIулакхо віашгIехьдоалийтаргда хIара шера январь бетта 240—270 сорIа пачхьалкхенна дулха дIачутела, хIаране дозал 360 килограммал совгIа а болаш.

Вай мехкара дикагIа долча боахамий опыто хьахьокх интенсивно хьайбаш кхабар Іалахьате пайдане гIулакх долга, хIаьта цу [illegible] биза пайда эца а лерхI оаха.

Ю. ШАДИЕВ,
Шалинский района «Красный пахарь» колхоза керттера зоотехник.

ХАЙЧА БАКЪАХЬА ХУРГДА

Спирохетоз — коа тIарча оалхазарашта хулача цамогарех эггара кхераменIчарех цаI да. Цунах цамогаш хила мег хьайбаш а нах а. Спирохетозах къаьстта оттa цамогаш хул котамаш, гIазкаш, боабишкаш, москалаш. Коа тIара оалхазараш цамогаш хулийтараш я шоай тайпара йола кагий микроорганизмаш. Коа тIарча оалхазарий цIийца хьахул уж, хIаьта тIеххьара из толха а ду.

ХIаьта мишта кхеч уж дIий чу? Керттерча дакъе, аргас персикус яхача са доаллача хIамо церг техача. Цул совгIа из цамогар хьа мег нагахьа санна А. рефлекус, Д. авиум, А. ернитарвс яхача са доалачарIа хIамо церг техача а.

Вай хьалха цIи яха са доаккха хIамаш керттерча дакъе бийсанна коа тIара оалхазараш хьалхайІсача латт церех. Цу хина цегаш а етт. ХIаьта са тессача хийра йолча моттигашка топпара, дахчаша, улгашта кIал лачкъ. Цу моттигашка хул уж ебаш йола моттигаш а — біенаш.

Царех цхьан хIамо ше тIадетача коа тIарча оалхазара юкъера лаьрхIача 100—115 миллиграм цIи мол. ХIаьта цхьан коа тIарча оалхазарах уж латт итташ, біаьш.

Котама спирохетоз яха цамогар кхийттилга хьахьокх укх белгалонаша. Спирохетоз цамогар кхийтача котача дегIа йоахал 42—43 градусага кхоач, геттара гIеллу, зIамигу, тхьамаш Іодолх, чIугах Іамагi а еле Іооллалу, кIезигагIа ду фуаш, ца хIана па лехаш дукхагIа йолча хана цхьан метте латт, кхьараш. ХIаьта цамогар кхийттача коа тIарча оалхазара ше хашаха дарба ца дича, шинь-кхо кIира даьча гIах а але ла.

Доккха зе ду спирохетоз цамогаро коа тIарча оалхазарий фермашта. Къаьстта кхераме да из лазар гIажашта. 50—90 процент ла уж спирохетоз лазар кхийттача, хIаьта котамаш 70—80 процент. Лохлу коа тIарча оалхазарий продукци, а. Мелла дика хилабарах гIеллу, кIезигагIа ду фуаш. ХIаьта цар яха кIорнгаш а мез боацаш маьлдарв хул.

Вай республике дукха боахамаш да производства керттерча продукцеш цаI — коа тIара оалхазарий ва йоаш. Царех а Грозненски района 1 Мая цIерагIара, «Советская Россия» колхозей, «Ермоловский», «Старо-Юртовский» совхозаш, Сунженски района Ленина, XIX партсъезда, XX партсъезда цIерагIара колхозаш, Наурски района Ленина цIерагIа «Красное Знамя» яха колхозаш, Урус-Мартана района «Горец» совхоз, дукха кхьараш.

ХIаьта фу хьел да цу боахамий фермашке? Спирохетоз цамогарах цIена йий хьогI уж фермаш? Але деза, спирохетоз цамогар доацаш церех цхьа ферма йоацалга. Ерригача фермашка цамогаш я котамаш. Цудукхьа пачхьалкхенга коа тIарча оалхазарий продукци йоккхара шера планаш, масала: Урус-Мартана района цхьоалагIча декабре 88 процента Грозненски района 92 процента мара кхоачанъынзар.

Республика боахамашка а бахача нахьа а коа тIара оалхазараш цамогаш хилара керттера бахьан да — А. персикус яха са доакха хIамаш республика коа тIарче оалхазарий фермашка дукха йийба хилар. ХIаьта мелагIа бахьан да уж иштта дукха хилара?

Эттара дьалха, А. персикус яха са доалла хIамаш яхара, ебара эша хика Іалама хьалаш да вай республике. ШоллагIа-дале, вай республике во вIашгIехьбаьккхаб цу хІамашца къовсам лоаттабара болх. Республика Іалама хьалашка А. персикуз дукьал къовсам ца лоаттабича цхьан шера тIехь шозза, тIхьаь дизза дукхагIа хул уж. ХIанз республике коа тIара оалхазараш спирохетоз цамогарах лорадара, ветеринарий лораша цу цамогарца къовсам лоаттабара еньача вакцина укол ю оалхазарашта. Цхьабакъда, цу уколоша бахка воикъостал дац. Цуйна тешна цу йиза техача тIехьагIа а коа тIара оалхазараш цамогаш хиларо. Цудукхьа эггара хьалха коа тIара оалхазараш долча помещенешка дезинфекци а еза.

ХIанзарча хана геттара пайдане да коа тIара оалхазараш чудолча помещенешка диодрин, фтолофос, дикрезил, СК-9, тролен, трихлорметафос-3, хлорофос, санна яхача молхашца дезинфекци яр. Цхьабакъда, лакхе йийцачарех вай республике хIаьта хлорофос СК-9 йий нийсаш мара ца пайда эцац.

Укх шера «Ермоловский» совхозе спирохетоз лазара дукьал къовсам лоаттабеш чакхьяккхар сихьта хьаьеккхар, А. персикус яхача са доаллача хIамашта дукьал хлорофос препарата цхьа процент шийца а йолаш техкача кина растворо кIезига пайда хилага. ХIаьта СК-9 препарата цхьа процент шийца а йолаш кийчьяча эмульсе дика пайда белар. Из препарат техача хийса біь-пхи бутт баьлар лакхе вай йийца са доакха хIамаш гуча ца йоалаш. ХIаьта хлорофоса цхьа процента йола раствор, уж са доакха хIамаш гуча ца кхийтара хIара дийнахь дьатча тоха еза помещенешка. Из ха деза, хIане хьача республике дукхагIа долча боахамашка спирохетоз яхача цамогаро дуьхьал лоаттабеча къовсаме пайда эзаш ер, керттерча дакъе, хлорофоса цхьа процент йола раствор е.

ХIанзара Іа шийла дене а дукха тIоадам йолаш да. Укх хана мегаргдац коа тIара оалхазараш долча помещенешка хина кийчъяь молхаш тоха. ХIаьта укх хана коа тIарча оалхазарий паразиташца къовсам лоаттабе пайдана да, шийца 7—7,5 процент сеана а хлорофос йолча дустаршиа.

Іан замалахь коа тIара оалхазараш долча помещенешка хила еза уж керчийтара гIоиара а снагьара кхьь доакъешa шийца 7—7,5 процент а сенна а хлорофос йолча хусгIа цхьан дахкаш кийчъяь зашка. Цу заша чу кийрачча сиха йоа котама тIа йола ерзига паразиташ.

Іалахьате во вІашгIехьбоаккхаб бахача нахьа доалахьа йола котамаш, гIазкаш, боабишкаш, москалаш спирохетоз цамогараш лорара, хIаьта цамогаш эккхо уж цамогарах яхара йола. Ала йиш я, бахача нахьа доалахьа долча коа тIара оалхазараш чудолча помещенешта вIалла а еш а ма е дезинфекци а а дезакаризаци а. ХIаьта коа тIарч оалхазараш ца лелаеш кIезига бах ба вай республике.

Ха дово нагахьа санна холера, е фуаш, спирохетоз цамогар а хиина коа тIарча оалхазараш дIадаьлча, уж хиначча помещенешка, дакхе дийца цамогараш хьахулийта са доакха хIамаш юсалга. Цудукхьа йаттахьа санна нaIаш дайначул тIагагIа керда коа тIара оалхазараш доладеол, хьалха уж хиннача помещение, ца вийн мегарг а йоцаш, механически обработка а ца лакхе вай йийцача молхашца дезинфекци а еза. Из гIулакх де дезаш ба моттигерча ветеринарий пунктай болхлой.

Нагахьа санна вай республике боахамашкара коа тIара оалхазараш леладераша а ветеринари болхлоша а коа тIара оалхазараш лелаеш болча бахача наха а лакхе белгалдаь гIулакхаш дика кхсачашой, дика лакхлургья цар леладеча коа тIарча оалхазарашкара йоккха продукци, кхочаш а тIехкхоачаш а ерга юртбоахама къахьегамхоша оалхазарий продукци кхахаран ва пачхьалкхенга йоахаран планаш.

Б. ДИКАЕВ,
Ножи-Юртовский районан - тейпана ветеринари станце веткийта вола Іилманко, ветеринари Іилмий кандидат.

Ер нахаьгIа шу да милице вохьхаргIеана сержант Эпендиев Сайд-Ахьмад милице юкъарча гIулакхий Гудермесски городской отделе болх беш вола. Цуьна а дика а баллие вал цунах новкъосташа. ХIьета милице 54 шу дузача дийнахь КПСС Гудермесски горкомен къахьегамхой депутатий горисполкомен Сийлен Грамота а «Милице тIехдина болларо» аха значок а елла Эпендиева.

СУРТА ТIА: С.-А. Эпендиев.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

НАЬХА ТЕШАМ БЕННАР

1967 шера коммунист Ажигов Берса Мурад чурча гIулакхий органашка балха вера. Из ТIой-юртен Долакхаьортен участкови инспекторалла хьожавир. Дукха халонаш лайра, наб ца еш дукха бийсаш йоайир Ажигова ший карарча участке общественни порядок ларарна гIулакх тоадарна. Шийна хьалхашка ийсташ хиннача дукхача халонех кхерамешта тIехьаьшна валазар цо. Ажигов.

Немецко-фашистски тIаьратоьнца тIом ца хаьийташ Кавказа лоамашкара вазьна Советски Эскарца Берлине кхьачав Мурад. Дай-мехк фашистски гIаьрахоех ший са ца кхоеш ларабарах 8 правительственни совгIат деннад цунна. Царца я «За оборону Кавказа», «За освобождение Варшавы», «За взятие Берлина» аха медалаш. БархI шера совгIа советски эскаре гIулакх деш цо Iоаь опыт а, говзал а наха хьаьнай цунна чурча гIулакхий органашка болх беш.

Шена беча балхаца, дакхача дисциплинаца ший сий дакьхкад цо. Дукха веза из цунца болх беча новкъостанга, юрташка бахача наха. Лоацачa хана вIашагIъеxкар цо халкъа дружинаш, касткаста хул из юрташка общественни порядок ларахрах лаьца беседаш доклада еш.

Социалистически боххам ларабара ика ца кхобеш вIаьвет цо шийна участке.

Нахаца барта воаш, царца къаьна ларо къовсам лоаттабу цо лечкъераш дерашца, социалистически долахьенна тIакхуддарашца. Цудухьа тоалуш кIезигденна цу юрташка хьалха хинна зуламаш.

Барх шера ТIо-юртен Долакхаьортен болх баьчул тIехьагIа из хьожавир Эналикъонгий юрта. Дукха ха дIалехьа Мурад ункхаза а белгалиальлар дукхача дикача гIулакхашца. Дах зулам гучадаьлхача тоъам хеташ вац из. Цо кертера ший декхар лоархI зулам хулийташ дола хьалаш дIалоахинга. Цудухьа бокха профилактически болх бу цо. Милице воккхагволча лейтенанта чоте дукха ба хьалийца зуламхой а, зулам дара тIакхуваш бараш юха теха моттигаш а.

Милице оперативни болх дикагIа тоабара дукха ха йоацаш чурча гIулакхий органашка дежурни инспектор аха керда единица еннай. Дика практика а, бокха балха опыт йола а йов. Ажигов Мурад хьожавальa цу хоархIаенча гIулакхе.

Бовзуннета, хиннача тIекхалехо, кIана милице болхлочо хьа. Ажигова сийленца кхоачашду шийн балха декхар.

Балха бехк боацаш чурча гIулакхий органашка цо хьинаре къахьегарах лоллагIхен кхоалагIчен степена медалаш, Ленински юбилейни медаль, «Общественни порядок тIехдика ларахрах» аха медаль еннай цунна, 1962 шера цуна «Милице отличник» аха значок делла цо.

ДIадахача шера лоттальча социалистически дуьа хIотех Ажигова Берса Мурада сурт Нохч-ГIалгIай МВД Сийлен Досна тIа хьалтехад.

О. ГАНИЕВ,
Назрановски чурча гIулакхий отдела начальника заместитель, милице вокхагIволa лейтенант.

Дагестана халкъа поэт, Ленински премие лауреата Гамзатов Расула цIа шерра йовзаш я дерригача дунен тIарча поэаш сиеха наха...

ХIанз саг коралерандй-теш Гамзатов Расула дешаш тIа композитора Ян Френкела хьада «ГIоре-гIурамо» аха илли ца доаввсш. Из доах дунен дукхача мохкашка, цуш бIаьни ... пластинкаш араттйидий. ХIьета поэти композитори наха керда иллеш ... ба.

СУРТА ТIА: Гамзатов Расул Френкель Ян.

Р. Дина сурт. ТАСС фотохроника.

МИЛИЦЕ БОЛХЛОЙ ГIУЛАКХАШ

Война хилара болгалонаш тIа я йоалаш волча малаи - ца хоача ахьан къоачхчун дакъа корадаьд дIадахача шера ноябрь бетта кхьан дийнаьа Нохч-ГIалгIай АССР Надтеречни района Братское аьхача юрта йистте. Саг вера бахьаш хьегучадаккхара из хатар хиннача моттиге яхийтар милице капитан Ю. П. Егоров керте а волаш йола республика МВД уголовни розыска отдела болхлой группа. Шира ца йоалийташ лерагIа тIакхуваш болча ин. Егорова, Шестиперова Надтеречни МВД начальника заместителаца милице капитанаца О. С. Межидошца зулам гучадаккхара болх кийсе вIаштIехьа а баькка, саг верах дегабуаш баь лаьцар Ножай-Юрта района Беной юрта ваха гражданин М. А. Дадашев. ДIий тIадамаш доакка хочий коравьй пунгара, чIоагIа говзе лоахьаш а нийца хьегучадоакххар из бIехa зулам. Цо бехке ван волe баь хIамаш пийна духьалдаьхачул тIехьагIа дерий даная валлазар Дадашев из саг це вийра хилора, хIьета халкъа суде цунна де доагIар даьд.

Зулам гучадаккхара гIулакх хIамах дика сакхуш говза хилара Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра приказагIа ин. Ю. П. Егоровна, А. А. Шестиперовна, О. С. Межидовна ахчан преми елар.

Гуйран цхьан шийлача буса гор. Грознерча В. И. Ленина цIерагIча культура Шен парке малаш ба ца ковш бола зуламхой дакъа уреш а долаш тIаьеттаебенаб гражданина К. Тiера цкъана, плащ, пиджак, сахьат доаккхаш из саг вайда а вайха, зуламхой бейдда дIабахаб. Из кхераме зулам хьегучадаккхара Заводской РОВД группа вIашагIъаллар милице майор Ю. Ю. Сиражутдинов, следователь милице йоккхагIвола лейтенант Н. И. Бугаева, уголовни розыска инспектор милице лейтенант Ю. В. Барыбин, участкови инспектораш В. И. Слямови Ю. А. Абиеви юкъе а болаш.

Из саг вайхача тIелагIча дийнахь участкови инспектора милице лейтенанта Абиева пига дакъа лоацаш хиилерах цаI — къоал дарах хьалхагIа лаьца вальла гражданин Лобойко лаьцав. Из зулам даьраш пхи де далалехьа бокъонца гучабьхар. Саг вайха, хьалхагIа къоал дарах суд текха хинна Аджигов, Казаков хьа я лийца чубелхаб. Следстви болча юкъагIа гучадьнад, уж къуй хозза нахьа санна доккхий зуламаш де лаьрхIа хилла хилар, дьабакъда, хиннахьа хьегуча а баьха, зулам дулургдоацача кхоачабьб уж.

Уголовни зуламхоаца чIоагIа къовсам лоаттабарахи кхераме хулаьаш хьегучадахарахи республика чурча гIулакхий министра приказагIа ин. Ю. Ю. Сиражутдинов, Н. И. Бугаевана, Ю. В. Барыбина, В. И. Слямовна, Ю. А. Абиева ахчан преми еннай.

Медвытрезвителa дежурни инспектор милице вIамаргIвола лейтенант Халадов, милиционер Сайдулаев, шофер-милиционер Сайтыбаев бийсанна шоай оперативни машинаца автостанце юххе гIолла хьабоагIаш бIехa хулиганство а яь — гражданина Г. китах урс теха латтача гражданина Л. Шобаевна тIакхаьчаб. Цигтача майрали деналa хьалхьакхад ин. Халадова, Сайдулаева, Сайтыбаева урс хьа а доаккхаш лаьцав вада вейна хиина зуламхо.

Зуламо лоацача хана денали майраш гойтарах баркал ьвлнад милице вIамагIвола лейтенанта Халадовна, милиционерашта Сайдулаевни Сайтыбаевни.

Милице школе деша багIача курсанташта А. А. Умаевни З. Б. Висханоцен В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа посте латтача Ленински РОВД милиционерага В. Т. Тофилюкага хоам хилаб Госбанкана пийсса дехьарча беша ахах гражданина урс а дайтта велла дIавахав малава ца хоаш вола зуламхо, аьлна. Цу сахьте, кхы ха ца йоаш, оарцагIбовларах лакхе вай бийшача милице боллоша зуламхо лаьцав. Из хиннав хьалхагIа суд а текха набахтера араваьна Куяров, пунна хIанз суд ертIолаш я.

Ший декхар дика кхоачашдарах, кхерама зуламхо лоацича хана кинцинативеи денали хиларах ин. В. Т. Тофилюкна, А. А. Умаевна, З. Б. Висханова ахчан преми еннай республика чурча гIулакхий министра приказагIа.

Б. ДЕМЕНЬЕВСКИЙ,
милице лейтенант.

ЭЛЕКТРИКИЙ ГОВЗАЛ IОМАЮ

Хетаргаьа цхьацка а промышленни предприяти, совхоз, колхоз хургьац электрикаш ца йоаш. Цунна дола тешал да республика дукхача промышленни а юртбоахама а предприятешкара, эргIанара распределени хулаш, шо-шоашта специалисташ хьожабар дехаш уха заявкаш.

Тха профессионально-техническа училище республика промышленноста, юртбоахама электрикий кадраш кийчъеш я. Цу тайпара дешара заведени тхаяр мара ахы ян яй республике.

Вай халкъа бохкама миттa чIоагIа эшаш бола специалисташ кийчбе тхо доладенна дукха ха яц — 1964 шера дица. Долче, фу професси я тха училище кагирхоина Iомвер, сенций цуа хоаьл?

ХIара дешна республика городашка, юрташка гIишлошъерашка хьалду нaха кубаха керда цIеношт. Бакъда, цу цIеношка вахар дIадолаш электрически лампочкаш лота ца елча. Уж лоталу электромонтажникаш цу цIеношка «хьоаьлтIа» аха болабьеча. ХIаьта мел чIоагIа эш электромонтажникий кадраш йоккхача фабрикашта, заводашта? Вай хахара производство вIалла хала йиш йолаш а ца чоалхне электрически мононкаш, конвейераш, поточни линеш йоацаш. ХIьета электромонтераш ма бий цу мел йолча техникана эшшача хана ремонт е езараш, кхыдола эша гIулакхаш лоаттадераш.

Тха училище выпускникаш хIанз балхеш деш ба вай республика доазолел араьхарча моттигашка а. Цар лотаь электрически лампочкаш йоаьх хIанз Камски автомобильни заводе, Таганрогски комбайни комбинате, Сочe, Пятигорска, кхыча городашкарча здравницашка. Тха училища выпускникашта къахьийгад миттa доалехьарча Дегестански АССР новкъостал деча а. Дукхача выпускникара дукха писмош ух училище тха выпускникашта бола дика беш хиларах баркал яхаш. Выпускникаша шоаш а кхду. Цар баркал боал училища коллективана шоашта кIоргга знанеш еларах, деша ... хана шоай ... кхаьх.

Масала, «Аз дег тIара баркал оал хьона Iа сайна мел даьча дикача гIулакхех, — яздy тха производственни мастерага Политов Юрий Алексеевичага, 1970 шера хиннача дешархочо, — хьо вар сона а са новкъостаьнта а тха хоза специальность езаьийтар, кIоргга хьайдар...» Цу тайпара писмош дукха ух тхога.

Мехкарий а ба тха училище дешаш. Вай хьалча техника новкъостал ду нарна дукхьал маIачаш ... лоархIаш ... профессе йоккхийча гIишлошке болх бе.

Цхьабакъда тха училища, специалисташ хьожабе хьаш предприятей ... Цун керттера балхаш да электрикий специальноста хоазл, цуя эшаш хилар ца кхетадеш боли нах тха училище деша кIазига ухаш хилар. Цудухьа геттера бакъахьа хургдар общеобразовательни школай дешархошта профессиональни лостам балара гIулакх кIоаргагIа оттадоре. ХIана аьлча тха а, кхыча а профессионально-техническа училищешка Iоамаю специальностам кIезиг-дукха йовзаш хилча, школай выпускникаш кухкагIа ухаргбар тхо долча деша. ХIьата оаха кунахагIа лийибергбар халкъа бохкама эша специалисташ.

А. ГОГОЛЕВА,
ГПТУ-7 директора заместитель.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Доазол дехьара

Дег тIара гоамали эгIазали хьоаяьй

ЛОНДОН, 4 январь. (ТАСС). Вьетнама Демократически Республика хьошана гободашкаш юрташкаш американски эскаро варварски хьисапе бомбаш еттадар эгIазйийнад английски общественность.

«Вьетнамера гIом шер а бIаьх а баллйтарала кхы а дукхагIа вах бомбарала совгIа кхы дика дергдоаьа» варварски хьисапе етта бомбаш хьем боацаш союзнар хьадемол США президентага протеста телеграмма я хьийтай парламента членаш болча лейбористаша Френк Оллауней Альберт Бутен лордаца Брокуэйка цхьана. «Вьетнаме машар хилийтара гIехьарча английски боламa» аьккий делегацена керте е йтта Лондонерча США посольстве вахa хилар Брокуэй. ДРВ-ана: хIаьта миттa Лаосаш Камбоджанеи етта бомбаш хьем боацаш савийтар хьалехаш языдь писмо дIа а делар. Писмо чIа США правительство тIехьеш Парижера переговораш сиха юха дIайолаарам. «Къулбехьен Вьетнама Республика Временни революционни правительствас оттаьча ворхI пунктах латтача машара предложенешка цIенхаштта хьажарам, Индокитаера американски эскар дерриге арадаккхарам.

ДРВ-ана бомбаш етта аьнна ... денача США правительствана цIенхаштта бехк бир Англе профсоюзни объединенешa. ДРВ територе тIа юха а бомбаш еттайоланра хьалда духьла ахьлар горнякий профсоюзни шотландски отделени Лондонерча США посольствана. Цу профсоюза генеральни секретара У. Маклина аьлар: «Геттара бокха лоархIам болаш да США Вьетнама чу еттача бомбай маситтабаш английски общественноста йоазар. ХIанзле а ДРВ территоре тIа текай дунен шоллагIен корейски шаккхе тIомн болча хана йийтарел дукхагIа бомбаш».

Къамнаш профсоюза генеральни секретара Гоордон Дейле тIаьийхар американцаша еттача бомбашта дукхьалара хамшам берригча мехка дIайоаржавра.

«Бомбаш етта аьнна приказ деннача США правительствас вор американски халкъа лоамма дукхалара меттел дерригача дунен тIорча ятташ миллионаш болча нахе а дукхалахара гIулакх да», — аьнар тредюнионий шотландски конгресса председателa Р. Макдональда.

«Аппер Клайд Шипбилдерс» яхача компаш деча верфей кулгалхоех волча Дж. Рида «тамашие зуламаш тIулакх» хиларах тафон дийцар американцаша бомбаш еттаьш хилар.

Варварски хьисапе бомбаш еттара хьальда духьал баьхар английски коммунисташ. Варварски хьисапе бомбаш юха еттайоланра хьалда духьал хилора протест США посольствага дIаеннай Англе Компарте лондонски комитето. «Варварски хьисапе бомбаш еттаьш хилар ноккъа доацаш цуя совгIа США леладеча зуламашe гIулакхеннта раьзо йолаш» английски правительство хилора духьалара писмо дахьийтаe цу правительствага Компарте Миддлсексски комитето.

Индокитая фронташка

ХАНОЙ. (ТАСС). 17.20. 22 декабре 22-га номеъарча, Тонинск кхоаь тIема бийна кIоагIа йоккхий тохаш йийтар Тайнинь ахача провинцерча Къулбехьен Вьетнама патриоташа, 130 ... литр доагор чудода бекзаш латта моттигаш йохaьй, тIема кхоачамаш чудола йоккха склад эккхийтай. Из хьакойт мохх мукъабенкхара иенайоазом агентствас.

Цу агентства даьнесгIа, 18 декабре Къулбехьен Вьетнам мукъаникхара халкъа тIема пизий бIухоша Митхо кхача моттигерча хин навкъашка моастагIчун тIема кемалта атакаш йир. МоастагIчун 3 кема, чудахийтад, 50 совгIа салте юкъера ваьхьад.

Рейтера корреспондента Вьетнамера беча ховнах, лаосски патриоташ дIахо я тIатаIаш Бе йноролa Ванг Пао штаб-квартирана — Лонгчинг яхача тIема базана.

Йоккхий топаш йийтта йохавий цу районера тIема кхоачамаш чудола склад. Патриоташа хIана етташ Ванг Пао «хьорхIа доле мешен» сиха дIадаха дезача еттай.

Боловен яхача лоам тIара Паксонг аха лоархIаме пункт хьа е лаьна. Къулбехьен Лаосера Ноан яха бIухой дIахо тIатаIаш Ба Мененг яхача ин тIарча города Паксона.

Малхбузен Пакистански бIуно сна репрессенн низенн кIалхарбовлар духьа байда индийски территоре тIа баха хиннача малхбоален Пакистане бахача нахьа зьалхара парти шоай мехка юха цIайоагIаш латт. Ийде Центральни правительства малхбоалехьарча штата администрацеи хьвана Малхбоалехьерча Венгале граждинаш юха цIабахара бла оттаяьй. Цу пенната хьежа де дезар дергаа байда дIабаха хиине нах сихлен цхьанен юха цIаберзийта IалаIдара.

СУРТА ТIА: уж юха цIабоагIаш латт.

Камера Пресс — ТАСС сурт.

ТАСС ХОАМАШ

Каир, 4 январь. (ТАСС). Израиля моллагIча а тайпара кхы тIа американски герз дадаро, къаьстта самолеташ яаьро, ООН ГаргарчА Малхбоален хьаикъoхьара резолюцеш кхоачалъяра доа кхы а кIоагIа тIазаргдоацача из хьахкара совгIа, IарбIий мехкашта духьал кхы а агресси йоаржара торонаш мерьерга цул. Цунах лаьца хуш «Ийжон газета» яхача газета редакционни статья тIа.

Нагахь санна Израило ший декхараш кхоачашдар бокъонца дезаш США правительство яле, болгаллоаккх газета тIа, израильски эскарa герз тоълига сецийтa деза. Дукхьал США хьаллоацаш хилар бахьан долаш, къаьстта тIема хьовкъехьа, йоаш хул Израила дунен общественноста дIадехар кхоачаш ца деш дита.

Дамаск, 4 январь (ТАСС). «Фантом» яха истребителаш-бомбардировщикаш Израила кхы 4 яла аьнна лукъа ха йоацаш США аь решени юдаш, «Ассаура» яхача сирийски газето белгалдоаккх. ГаргарчА Малхбоалера ший цаенаш Вашингтона цIаькха я гучаяхар. «Низаш кийса лоаттадар» яхача ока доацача теорещ бахкаш а юялаш, ВIашагIкхийтта Штаташа израильски экстремистаца цхьана мамоста тIехьлетт ГаргарчА Малхбоалера кризис дIахикхар.

МЕЛАЧА КIИЙЛЕН ТIА ЛАТТ ЛЕЙБОРИСТИЙ ПАРТИ

ХIана лейбористски партена чудда латта лира къовсам Англе «Юкъарча рынка» юкъе кхла езаваш яхача деша гонахь лоаттабаь Iац. Из къовсам латтача юкъагIа гучадаьлар, деш дола къамаьл лейбористски парте ший программана юкъера аракхоевоаргийхьотI дун социалистически чулоацамах юхедисараш, яхача деша хьакъехьа хилар.

Рой Дженкинсен Англи «Юкъарча рынкана» юкъеяхара условеш къобалъеьча резолюцена тIехьа консерваторашца цхьана голосеваи яь лейбористий 69 депутат кхин доалдеча консерваторий политикаа «барта бахара» тIехьа латта лейбористий кулгала аьтта тхьам. Капиталистически системана тIалатта халонаш яйлар дезар цу... наха. хIана аьтча царна вIалла дага а дац из мичча бесса хийца а хуаца.

Дукхьал лейбористски парте из аьттехьара тхьам бар ший хана «шийлача тIема» байрахха кIал консерваторашца барта бахар. Цо хьал а хоадаш хьалха хиннача кхыча мехкашцарча гIулакхий лейбористски министраша — Гродон Уокера, Джордж Брауна, Майка Стюарта (Англе «Юкъарча рынке» дIачулхара тIехьа голосовейн вай цу массийе а комсоматоранца цхьана) къобалдай Вьетнамера США агресси.

Аьрдехьарча тхьама викалаша Дженкинса группана духьал лира къовсам хIана лоаттабу хоаш да. ВIалла шеко а яц, Римски договора кIал Англе хуж ядьчул тIехьагIа, хургйолча лейбористски правительствага, нагахьа санна цуна кхьметтал яа, миттa хилар лайча а, лейбористаша официально хьакхайкхаь программа кхоачашъе могарг ца хиларах.

Цу программа ший керттерча декхарех цаI а лаьрхIаш оттаду производстве средствашта национализаци елга. Цхьабакъда, Римски договора условегIа, правительства тIахьожама кIал латтача предприятей бокъо яц частни фирмашца конкуренци леле. Цудухьа Англе-кIанзерча правительства ехкай е йокха лерхI национализировании сектора эрригга рентабельни, масала, Карлайлера пивоварении промышленноста заводаш, Куха туристски агентство, машенашка вокзалашкара гостиницаш, кхыдараш санна йола предприятеш. ДIахо национализаци яра хьакъехьа лейбористски парте ения предложенеш еххарга «Юкъарча рынка» уставо.

ХургIолча лейбористски правительства чаккхдах дезача гIулакхий программа а лаьрхIа оттадаь национализацеш елга лейбористски правительства тIехьарча конференце хьахкаи кадьдар кемаш деча тоадечан промышленноста, банковски страховой учреждений, латтан йоккхийча поместей хьакъехьа.

Цхьабакъда, Англе «Юкъарча рынке» дIачуяха из аьллинге а, моллагIа хержа а цаI харжа дезача кхоачаргъя лейбористски партии: е дIахо йодача хана «Юкъарча рынка» уставаца раьза хургьац лейбористски парти аьнна хьакхайкхадe дезаргдa цул, е хIана лена дIа национализаци елга меттел, хьалхагIа белгалбь хиина беррига политически ниъ а ше бутащ хиларах цуя членашка хоам бе беззарга. ХIьата тIаккха, кхетадеш ма дарра, либеральни толках йола, капиталистически система хьалашка яхаш йола буржуазни парти а хинна дIаотта езарга лейбористски парте.

Вай деношка профсоюзашта духьалара Закон консервативни правительства тIазаро, ма дарра аьлча, дIахарча заман чу юха чуххоев, болхлой класса низаш тIалоаттадаьча хенашка юхабуг къахьегамхой. Цудухьа Англе профсоюзни болaмо ... геттара дика кхетаду Торе правительствацa массе оагIорахьара къовсам лоаттабиза барг ца хилар. Профсоюзни болами лейбористски партии «аьттехьарча» кулгалдеш хиннача хана, 50 шерашка санна доанаш, хIана аьрдехьарча тхьама голосеш дукхагIа я профсоюзашке а хIаьта миттa парте исполкоме а. Цу дукхагIчар партийни программа дIаякккхийта иглаш. Доаче, цхьа ха йоагIаргъя «Юкъарча рынка» юкъе дакъа лацара духьала парте хьайкарал де дезаш.

ДIалахаъ ший конституци доацаш из Англи. МоллагIа закон юхадаккха бокъо я парламента. Цудухьа хIана правительства экспертаща английски законодательства системана юкъехьа кийтe лерхI «Юкъарча рынка» керттера принципага диллача лачахьал кхен законаш Римски договоро, Европейски экономически сообщества членаш волча мехкий Брюссельски комиссе храдалхача сопамашен решенешен юхалоахаи тилара мейан долаш хургдола формула.

Цхьабакъда, уж дешаш дувшача хана деш дола къамаьл къаман суверенитета хьакъехьа хургда, хIьата лейбористски партегарча депутаташа хьалоаде мара правительствана дIахо яха а могаргдац. Дукхьал из бахьан долаш ховдамболлаш болча лоархIаме ца дисиплина яхар а да, правительствана духьала голосовий а е кхан Вильсонен партен берригача депутаташкара - лейбористашкара дIадехар.

Торе правительствана духьалара къовсам миттa чIоагIлуш латт арахьарча политика дакъе а. Юххера а хоам бе лаьрхIар Вильсона, хIанзарча правительства лерхIарех цаI малхбузенероепейски пaчхьалкхекий союзах ший лоашера ядерни державе хьалга хиларах. Лейбористски партена чухьа тIа-тIа дукхагIа чIоагIлуш латт кхерамaлени цхьана гIулакхаш леладаран зешее лаьца эрригача Европа юкъаре совещани гулъяр» тIехьа хеш тоала тIахьахаиш. Чаьсе оагIорахьара дIалехаш хьахoр Германски Демократически Республика къобалбиль тIаьналгеи социалистически лагера мехкашцара тоготи гIулакхаш дегIаххаьлилген.

Бухсошкача кхаьчача. Англе «Юкъарча рынка» юкъе яхарах дола дош Англе прогрессивни низаша реакциени монополешa тIатIа чIоагIагIа еча наступлени духьала лоаттабеча къовсама церача фронта цхьа дакъа мара дац.

Гордон ШАФФЕР,
английски публицист, «Халкъашта юкъера машар чIоагIбарах» телача дунен халкъашта юкъерча Ленински преми лауреат.

ТЕЛЕВИДЕНИ

6 январь

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Керданараш. 9.45 — Школьни каникулий денношка. «Ваь тankисти жIаьлин» яха художественни фильм (хьалагIен, шоллагIен сери). 11.20 — Океана индустри. Мехка чкъаьрий доахa боахам дегIабара хаькьна. 12.00 — Вай массанена йола аьшраш. Телевьажаркой заявках йола программа. 13.15 — Книжкай тика. 13.45 — «Эрсий искусства говзо» яха телевизиони очерк. Хьалхара передача. 14.15 — Керданараш. 17.25 — Передачай программа. 17.30 — Берашта фильм. 17.55 — Телевизиони керданараш (нохчий, эрсий меттала). 18.15 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 18.30 — Миллионий ленински университет. Советий лоархIам лаадбиларен дIахо социалистически демократи дегIаярен хьакъехьа КПСС XXIV съезд. 19.00 — Сирабин ваь 100 шу дизара хетаь торжественни заседаши концерти. Консерваторе йоккхача залера трансляци. 19.50 — «Ха». Информационни программа. 20.15 — Консерваторе йоаккхача залера трансляци дIахо яьар. 21.30 — «ДIадаха кхна» яха телевизиони художественни фильм. 23.00 — Керданараш. Передачай программе.

7 январь

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Керданараш. 9.45 — «Илли долх Нанойка» яха мультфильм. 10.10 — «Волшебник изумрудного города» яха телевизиони теканий спектакль. 13.20 — УССР-а халхарий пачхьалкхен ансамбла концерт. 15.30 — Керданараш. 17.25 — Передачай программа. 17.30 — Берашта. Фильмий ... дер. 18.00 — Керданараш. 18.10 — Берашта. «Пиноккио» яха телевизиони фильм. Хьалхара сери. 19.10 — Телевизиони керданараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.30 — Хоамаш, реклама. 19.35 — Щорна, берашт. 20.05 — Тхьан къаьнь йоалаш латта гIамаьо йоеча. 20.25 — Передачай программа. 20.30 — «Ха». Информационни программа. 21.00 — «Сахьердаме цхьа сахьат» аха кинопрограмма. 22.10 — Вай лоазолай. Миниатюра телевизиони театре спектакль. 22.45 — Концерт. 23.15 — Керданараш. Передачай программе.

РАДИО

6 январь

6.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — КПСС-а XXIV съезда сопамаш кхоачашде. Вокх белгал мел даьккхар кхоачаш дергда вай (нохчий меттала). 8.40 — Халхара ... Глинка. (эрсий меттала). 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — Доалдара школа (эрсий меттала). 16.30 — Магомаев Муслима IIоалла Вабадкхашна иллеш (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

6.46 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Социализма ... » яха беседа (гIалгIай меттала). 8.40 — «Са Нохч-ГIалгIайче» яхача илли концерт (нохчий меттала). 9.15 — «Даха шу дIаллаьтча» яха Галаев Хьасана дуьцар. 9.30 — Халкъе ... яха музыкальни передача (гIалгIай меттала). 16.00 — Микрофона хьалхашка — Нохч-ГIалгIай телевиденен радиовещанен инструментальни ансамбль а солисташ а (нохчий меттала). 16.30 — «Социалистически ... юкъе керттера дар пайда бер ... » яха беседа (гIалгIай меттала). 16.45 — «Хьана дегадоагIай, новкост...?» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

7 январь

6.30 — «Юрта IуйрE» (эрсий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIошаен Грознен хIевиг-дукха мархаш а болаш, йоачаш а йоацаш. гIийла мух а дьекхаш ха хила а фагара температура республике гIолла 0 градусагара 3 градус шеллага кхоачаш, Грозне 0 градус хилла а тару.

Кхоанен лоамаш моргIаш а болаш, хиь-юкъе сиха а сахьт ... йоачаш а йоацаш, цхьацахьолча моттигашка дола а йоалаш къулба-малхбузехьара гIийло мух а хьекхаш хила а фагара температура бийсанна 7—12 градус шелал йолаш денонна 1 градус йоахалгара 4 градус шелалга кхоачаш хила а тару.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-61, 364051, Ленина улица, 11 (3—4а этаж). Телефонаш: редактора — 2-44-00; редактора заместителана — 3-10-11, безаттахана секретаре — 3-44-86; партийни вахаран, культура, промышленностан отделаш — 2-43-00; юрта боахама отдела — 3-43-00; письмий отдела бухгалтера — 2-08-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революцин проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-61, 364051, ул. Ленина, 11 (3-4 этаж). Телефоны: редактора—2-44-00, зам. редактора—3-10-11; ответственного секретаря—3-34-86; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 2-43-00; отдела сельского хозяйства—3-43-00; отдела писем и бухгалтерия — 2-08-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05003. Заказ № 18.